

Täysistunto

Tiistai 5.5.2020 klo 14.00—15.47

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 15.47.

Puhetta johti puhemies Matti Vanhanen (14.00—15.47).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 30.4.2020 antanut hallituksen esityksen HE 62/2020 vp, joka otetaan lähetekeskusteluun tässä istunnossa.

2.2. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asian U 12/2020 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista poikkeuksista työttömyysturvalakiin covid-19-epidemian vuoksi

Hallituksen esitys HE 61/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 7/2020 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

14.00 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä todellakin halutaan tehdä väliaikaisia muutoksia, joitten tavoitteena on yksinkertaistaa työttömyysturvan säännöksiä ja keventää myöskin etuushakemusten käsittelyä ja sitä työmäärää, mikä näissä on. Ja, arvoisa puhemies, täytyy todeta, että tällä hetkellä meillä sitten alkaa näkymään ne ruuhkat, mitä tuolla työttömyysetuusten käsittelyssä on, ja oppositio on patistellut hallitusta use-

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

aan otteeseen, että on pidettävä huoli siitä, että resursointi on riittävää, jotta näitten erilaisten hakemusten käsittelyssä ja sosiaaliturvaetuuksien ja työttömyysturvaetuuksien saamisessa ei tulisi pitkiä katkeamia.

Lisäksi on huomioitava se, että tällä hetkellä monet ruoka-apua jakavat seurakunnat ja [Hälinää — Puhemies koputtaa] myöskin järjestöt ovat huomanneet sen, että merkittävä määrä näitten ruoka-apuhakemusten ja -jonojen muodossa on tullut, ja tämä olisi minun mielestäni hyvä huomioda, kun hallitus nyt tätä kolmatta lisätalousarviotaan pohtii, ja nähdä se tarve, mikä on ihan sillä suoralla ruoka-avulla. Toivoisinkin — ja kristillisdemokraatit ovat tästä jo aiemmin esittäneet toivomuksensa — että hallitus lisäisi näille järjestöille, ruoka-apua jakaville järjestöille, lisätalousarviossa tukea, jotta he voisivat tämän suoran avun olla toimittamassa näille perheille ja yksityisille ihmisille, jotka tällä hetkellä ovat todellakin omassa elämäntilanteessaan kaikkein vaikeimmassa hetkessä.

Arvoisa puhemies! Täällä myöskin odottelemme, mitä hallitus nyt sitten on päättänyt ravintoloitten ja myöskin kahviloitten ja vastaavien tukipaketista. Täällä eduskunnassahan sekä talousvaliokunta että perustuslakivaliokunta ovat edellyttäneet, että ravintola-alaa tulee selkeästi omalla korvamerkityllä tuella olla tukemassa. Tietysti kun nyt näköpiirissä on, että 1.6. vähitellen tätä yhteiskuntaa ruvetaan avaamaan, niin olisi äärimmäisen tärkeää, että tässä tilanteessa huolehditaan joko palkkatuen tai muun vastaavan tuen kautta siitä, että nämä henkilöt, jotka tällä hetkellä ovat lomautettuina, pystyisivät sitten palaamaan tuonne työpaikkoihinsa. Nyt tässä hetkessä kun eletään elikkä yhteiskuntaa pikkuhiljaa lähdetään avaamaan, niin nyt on kaikkein keskeisintä se, että nämä ihmiset, jotka tällä hetkellä ovat lomautettuina, pääsevät takaisin töihinsä eikä käy niin, että nyt sitten nämä lomautukset muuttuvat irtisanomisiksi. Tällä on todella pitkän aikavälin vaikutuksia, ja siksi kaikki mahdollinen esimerkiksi palkkatuen muodossa tulisi tehdä.

14.03 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Essayah kävi läpi tämän esityksen perusteita. Tässähän tehdään vain väliaikaisia muutoksia nimenomaan työttömyysturvan käsittelyjen nopeuttamiseksi, ja nämä ovat enemmän kuin tervetulleita ja perusteltuja tässä tilanteessa. Kiitos näistä maamme hallitukselle.

Lomautukset esimerkiksi ovat kuukaudessa lisääntyneet noin 100 000:lla. Nyt jo yli 160 000 suomalaista työntekijää on lomautettuna, ja tilanne on erittäin vakava. Myös työttömyys on lisääntynyt viime kuukauden aikana, ja näihin pitää reagoida nopeammin. Ehkä sellainen huomionarvoinen asia tässä koronakriisissä on myös se, että kun aiemmin lomautukset kohdistuivat Suomessa pääasiassa yli 50-vuotiaisiin, niin tällä hetkellä tyypillinen lomautettu on nuori, alle 30-vuotias suomalainen työntekijä, ja tämä on myös syytä laittaa merkeille. He ovat vasta työuransa aivan alkuvaiheilla.

Myös Suomen vienti romahti huhtikuussa. Vienti on hyvinvointiyhteiskuntamme rahoituksen yksi kivijalka, ja se pitää saada myös mahdollisimman nopeasti elpymään. Ja satsauksia pitää kohdentaa koulutukseen, täsmätoimia myös lomautetuille ja työttömiksi joutuneille.

Suomen Yrittäjien mukaan 75 prosenttia eli kolme neljästä suomalaisesta yrityksestä on nyt jo ongelmissa koronan takia, ja tilanne pahenee lähiviikkoina. Noin puolet kertoo tarvitsevänsä nimenomaan suoraa tukea. Maksuvaikeuksia on joka viidennellä yrityksellä, ja alasajoa pohtii joka kymmenes suomalainen yritys. Ja noin joka kymmenes suomalainen yritys on myös konkurssiuhan alla. Vain yksi kolmannes suomalaisista yrityksistä on todennut selvinneensä ilman suoraa taloudellista tukea tästä kriisistä. Lähes joka viides yrit-

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

täjä on myös hakemassa työttömyysturvaa, eli tämä iskee kovalla tavalla tällä hetkellä suomalaisen yhteiskuntaan ja työpaikkoihin.

Me pidämme kokoomuksessa välttämättömänä, että hallitus noudattaa eduskunnan ja perustuslakivaliokunnan velvoittavaa lausumaa tuosta ravintoloiden ja kahviloiden tuesta, ja ihmettelemme, miten sen tuominen tänne voi kestää näin kauan. Kun tuota tukea ei ole näkynyt eikä kuulunut, niin tällä hetkellä monet ravintolat ja kahvilat ovat vakavissa ongelmissa. On jo kyse siitä, pystytäänkö näitä yrityksiä pelastamaan lainkaan. Ratkaisevaa tästä kriisistä selviytymisessä on se, missä kunnossa suomalaiset yritykset pääsevät ulos COVID-19-kriisistä, vai pääsevätkö lainkaan. Tämä on hyvin keskeisen tärkeä kysymys koko hyvinvointiyhteiskuntamme tulevaisuuden näkökulmasta.

14.06 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Ihminenhan tunnetusti inhoaa byrokratiaa ja paperisotaa. No, tässähän on törmätty tähän paperisotaan ja byrokratiaan hyvinkin paljon, ja on hyvä, että tätä nyt helpotetaan. Hallitus olisi voinut vähän nopeamminkin toimia, se on totta. Jokaisella ihmisellä, on vaikka yrittäjä tai on palkansaaja, ne laskut kuitenkin tulevat maksuun, ja on äkkiä ongelmissa, laskut ulosotossa ja muuten, ja on tosi tärkeätä, että äkkiä saadaan tämä asia kuntoon.

Totta kai olisi toivonut ja joitakin tällaisia pieniä asioita on noussut myös esille, että jos vaikka yritys lomauttaa ison määrän henkilöitä kerralla, niin miksi esimerkiksi työvoimapolitiittisia lausuntoja ei kerralla voitaisi antaa kaikista henkilöistä — tällaisia kysymyksiä on noussut esille. Hyvä, että sitä asiaa on nyt viimein ruvettu saamaan kuntoon. Nopeus on valttia. Turhaa byrokratiaa pois.

14.07 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Lomautettujen ja irtisanottujen määrä kasvaa nyt poikkeuksellisen paljon. On tärkeää miettiä, miten etuuksien maksun viivästyksiltä voidaan välttyä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää mietinnössään tärkeänä, että työttömyysturvan toimeenpanon sujuvoittamista ja nopeuttamista edelleen jatketaan selvittämällä, miten tulorekisterin tietoja voidaan nykyistä paremmin käyttää hyväksi toimeenpanossa.

Olen valiokunnan kanssa tästä ihan samaa mieltä: tulorekisteri- ja tilitiedot tulisi saattaa automatisoiduksi. Viime hallituskaudella esitettiin, että Kela olisi saanut tilitiedot sähköisesti käyttöönsä. Etuuksiaan hakevien kansalaisten kannalta vaivattominta olisi, että Kela voisi etuuspäätöstä tehdessään käyttää asiakkaan tilitietoja hänen suostumuksellaan.

Kun koronakriisi on ohi, tulisi tarkastella uudelleen tilitietojen tiedonsaannin yksinkertaistamista. Tulorekisteriin yhdistettynä hakijan tilitietojen saaminen voisi mahdollistaa jopa tukipäätösten automatisoinnin ennen pitkää.

14.08 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Se on hieno asia, että valiokunnissa on pysytty niin hyvässä yhteisymmärryksessä näitä vaikeita asioita käsittelemään.

Kun tässä nyt puhutaan lomautetuista ja työttömistä, niin valitettavasti tämä ongelma ei ihan nopeasti tule korjautumaan, ja sen vuoksi hallitukselta odotetaan edelleenkin toimia. Erityisesti tuo ravintola-ala huolestuttaa. On todella suuri riski, että meillä ihan lähiaikoina nähdään konkurssseja, ja sen jälkeen työllisyyden palaaminen tälle alalle on hankalaa ja erityisesti näiden yrittäjien tilanne on hankala.

Tämä esitys on yksimielisesti käsitelty, ja tästä myös valiokunnalle kiitos.

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

14.09 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tässä on ollut meillä paljon hyviä esityksiä hallitukselta jo aikaisemmin, joissa on tuettu yrityksiä ja yrittäjiä, mukaan lukien yksityisiä, ja joissa kaikissa on haluttu tietoisesti tulla vastaan tässä haavoittuvassa tilanteessa, minkä tämä koronapandemia on aiheuttanut. Tässä on nyt hyvä esimerkki niistä esityksistä, joita hallitus on myöskin tehnyt, joissa tullaan työntekijöitä vastaan, jotka ovat joutuneet lomautetuksi tai muuten työttömäksi hankalaan tilanteeseen, ja tässä on haluttu nyt selkeästi vahvistaa työttömyyskassojen operatiivista toiminnallisuutta ja helpottaa niin sanottua byrokratiaa.

Täällä oppositio viittasi siihen, että työttömyyskassoissa on vielä isoja jonoja. On, mutta on meillä esimerkkejä myöskin tilanteista, joissa kassa on toiminut poikkeuksellisen sujuvasti — anomus on pantu sisään ja muutaman päivän sisällä on tämä tuki saatu — eli tämä tilanne vaihtelee vähän alueittain.

Eräs seikka tässä pistää ehkä jonkin verran silmään, ja se on se, että kun siinä alkuperäisessä hallituksen esityksessä oli tätä harkinnallisuutta, joka on aina näissä työttömyysturvapäätöksissä hyvin keskeinen elementti, haluttu sitäkin vielä sillä tavalla löystää, että olisi poistettu tätä harkinnallisuutta, niin että olisi kyetty entistä tehokkaammin toimimaan tässä kriittisessä tilanteessa ja auttamaan aidosti ihmisiä, niin nyt tässä prosessissa ilmeisesti tämä harkinnallisuus jollain tavalla jäi vielä elämään, ja siinä suhteessa ehkä olisi voinut vielä pykälän verran tehokkaammaksikin saada tämän päätöksen ottaen huomioon sen erinomaisen alkuperäisen esityksen, joka hallituksella tässä asiassa oli.

14.11 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä tiukka aikarajoite vähän jätti puheen kesken, joten palaan vielä muutamalla sanalla tähän yritysten tukalään tilanteeseen. Se ei toki ole tällainen kuin hallituspuolueista annetaan ymmärtää, että yrityksiä olisi tuettu hyvin tässä kriisissä. Kun yrityksiä kentällä kuuntelee, kyllä ne ovat enempi kuin pettyneitä siihen, miten heitä on tässä tilanteessa kohdeltu. Yritykset nimenomaan olisivat tarvinneet tukea kiinteisiin juokseviin kuluihin, kuten vuokratuluihin, sähköihin, erilaisiin tämäläisiin menoihin, ja niihin näitä tukia ei ole kohdennettu, vaan hallitushan on käyttänyt esimerkiksi Business Finlandia ja tehnyt sen nimenomaan niillä Business Finlandin aiemmilla kriteereillä, [Antti Lindtmanin välihuuto] kun kokoomus omassa esityksessään esitti lisää rahaa yrityksille, ja, edustaja Lindtman, meidän esityksessä Business Finland oli vain kanava näiden rahojen jakamiseen. Näin lukee kokoomuksen vastalauseessa, eli me emme olisi jakaneet niitä Business Finlandin lainsäädännön ja kriteerien mukaan, vaan nimenomaan meidän vastalauseessa kerrotaan, että meillä Business Finland olisi vain kanava näiden jakamiseen, ja näin olisimme saaneet sen tuen ohjattua nopeammin näille yrityksille.

Myös tällaista yleistukea yritykset ennen muuta kaipaavat, ja niin kuin edustaja Räsänen nosti esille, meidän ravintola- ja kahvila-ala on kyllä erittäin tukalassa tilanteessa. On todella valitettavaa, että julkisuudessa olleiden tietojen mukaan hallitus ei ole päässyt yhteisymmärrykseen siitä, tuetaanko ravintoloita ja kahviloita ja millä tavalla niitä tuetaan, jos hallitus niitä on tukemassa. Eduskunta on kuitenkin yksimielisesti edellyttänyt, että tällainen tukipaketti pitää tuoda ja näitä menetyksiä pitää kompensoida kahviloille ja ravintoloille, ja itse olen ajatellut myös niin, että olisi ollut perusteltua jo tässä vaiheessa näitä ravintoloiden ja kahviloiden, ennen muuta pienten lounaskahviloiden ja lounaspaikkojen, sulkua lähteä pikkuhiljaa hallitusti purkamaan. Meillä olisi paljon sellaisia pieniä lounaspaikkoja, kuten teidenvarsien huoltoasemien kahviloita, joita voitaisiin tässä tilanteessa

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

täysin turvallisesti avata tietyillä rajoitteilla, esimerkiksi niin, että yrityksen tiloissa voisi olla sisällä vain tietty asiakasmäärä tietyssä tilanteessa. Nyt kun tämä ravintoloiden ja kahviloiden sulku pitkittyy kahteen kuukauteen, puhutaan tällä alalla noin 400 miljoonan euron menetyksistä. Eli enää ei jossain julkisuudessa ollut 150 miljoonaa tule riittämään näiden yritysten pelastamiseen ja näiden työpaikkojen pelastamiseen, ja tämä voi olla sellainen lasku, jota maksetaan vielä mahdollisten konkurssien jälkeen erittäinkin pitkään.

14.14 Sheikki Laakso ps: Arvoisa herra puhemies! Todellakin edustaja Kiljunen tuossa kehui hallitusta yritystuista, ja siitä olen kyllä ihan eri mieltä, niin kuin ravintoloitsijat voivat tuota kuunnellakin.

Tosin minun on pakko nyt ihmetellä taas kerran edustaja Heinosta. Me puhumme tässä ihan selkeästi jostain muusta asiasta kuin yrityksistä ollenkaan, [Timo Heinonen: Työttömistä!] me puhumme työttömyysturvasta jostain emmekä yritysten tuskasta. Koska ne ovat ne pykälät [Timo Heinonen: Ne vielä tulee!] — Niinhän ne tulevatkin, mutta eikö nyt voitaisi puhua oikeasti, ei meidän tarvitsi täällä aina kuunnella samoja saarnoja joka ikisessä kohtaa. [Maria Guzenina: Hyvä huomio!] Pysyttäisiin oikeasti siinä asiassa, mistä keskustellaan. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Hyvä!]

Mutta tästä työttömyysturvasta, mistä oli puhuttakin, on nyt äärettömän tärkeää minun mielestäni ottaa huomioon se asia, että aika monessa suomalaisessa järjestelmässä — on kyse veroista tai mistä tahansa — tehdään äärettömän tiukka siitä linjasta, kun pelätään, että tulee väärinkäytöksiä tai annetaan liikaa rahaa. Tällä hetkellä kuitenkin kaikki kassat ja työttömyyspaikat, mistä rahaa anotaan, ruuhkautuvat niin pahasti, että nyt minä olisin sitä mieltä, että meidän olisi pakko ottaa sitä rahaa vähän helpommin jakoon niin, ettei tuijoteta niin tarkasti sitä hommaa, että jos se menee väärin. Niitä pystytään kuitenkin Kelan kautta perimään myös myöhemmin takaisin. Nyt aika paljon käytetään monessa jutussa aikaa siihen, että varmistetaan, että se ihminen ei missään nimessä saa nyt edes yhden yhtä päivää työttömyyskorvausta liikaa, ja sen ajan takia sitten pyydetään lisäselvityksiä ynnä muita vastaavia.

Edustaja Koponen tuossa aikaisemmin puhui näitten järjestelmien hyväksikäytöstä, että pystytään katsomaan suoraan tulorekisteristä esimerkiksi tuloja ja tällaisia. Ja niin kuin edustaja Reijonenkin puhui, että näitä massalomautuksia kun tulee, niin pystyttäisiin yhdellä paperilla hoitamaan isompi määrä, koska nyt on äärimmäisen iso ongelma siinä, että monella meinaa se rahantulo kestää niin kauan, että on pakko ottaa vaikka sitten niitä surullisenkuuluisia pikavippejä sen takia, että pystyy jääkaappiin hommaamaan muutakin kuin sen valon. — Kiitoksia.

14.17 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljusen puheenvuoron innoittamana, jos näin sanoisin, päätin käyttää tämän puheenvuoron, missä hieman valotan tämän asian valiokuntakäsittelyä. Kun tämä oli meillä lähetekeskustelussa ja meillä oli alkuperäinen hallituksen esitys, niin siinä oli mukana 3 ja 4 §:t. 3 §:ssä olisi luovuttu väliaikaisesti työttömyysturvasta jakamisesta harkinnanvaraisuudesta ja 4 §:ssä työttömyysturvasta osittamisesta. Rahallisesti kysymys oli arviolta 8—9 miljoonan euron suuruudesta, eli se alkuperäinen esitys olisi tullut niin paljon enemmän maksamaan Kelalle, tai toisinpäin työttömät olisivat saaneet niin paljon enemmän.

Kela puuttui hyvin voimakkaallakin kannanotolla tähän, johon silloin myös esittelevä ministeri Pekonen totesi, että Kelan kannanotto on varteenotettava. Ja kun sitä sitten valio-

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

kunnassa käsiteltiin, niin itse asiassa Kela kannanotossaan puuttui vähän eri asiaan. Puutui siihen, että Kela tahtoisi tähän tiettyä odotusaikamuutosta, jolloin saataisiin nämä asiat sujumaan paremmin. Ja kun se taas katsottiin tämän itse asian kiireellisyyden takia sellaiseksi, että siihen ei voida mennä, niin itse asiassa — sanon nyt suoraan — Kelalle annettiin periksi siinä, että poistettiin 3 ja 4 §:t eli tämä harkinnanvaraisuus ja tämä osittamisen väliaikaisuus. Meillä oli valiokunta yksimielinen tässä. Eli nyt en halua minkäänlaista niin kuin poliittista peliä tästä. Me keskustelimme tästä, teimme tämän ratkaisun tietoisesti, mutta näiltä osin se alkuperäinen esitys olisi ollut vähän parempi.

No, tässä nämä tulevat viikot vielä osoittavat, minkälaisia korjausliikkeitä mahdollisesti pitää tehdä, mutta halusin tämän tässä sanoa. Tämä oli aika monimutkaista kirjeenvaihtoa kaiken kaikkiaan tämän lain sisällöstä, mutta näin tässä kävi.

14.19 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edellisessä puheenvuorossa viittasin siihen, että hallitus yritystoiminnan tukien lisäksi on tässä koronatilanteessa tullut myöskin työntekijöitä ja työttömäksi joutuvia työntekijöitä vastaan, mikä nyt tässä esityksessä meillä on varsinaisesti esillä. Edustaja Timo Heinonen tässä kuitenkin omassa puheenvuorossaan viittasi 24.3. kokoomuksen tekemään eriävään mielipiteeseen koskien yritystukia, joita on annettu Business Finlandin kautta, ja viittasi tietysti siihen, että Business Finlandin kriteerit ovat tähän kehittämistoimintaan eivätkä näihin kiinteisiin kuluihin, kuten vaikkapa vuokratuluihin.

Arvoisa puhemies! Minä en käytä tähän aikaa yhtään enempää kuin vain lyhyesti siteeraan tätä kokoomuksen eriävää mielipidettä — tämä on siis 24.3. käytetty puheenvuoro — jossa todetaan näin: ”Hallitus ehdottaa Business Finlandin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan valtuuteen 150 miljoonan euron lisäystä. Kokoomuksen arvion mukaan varaus on riittämätön, ja siksi kokoomus esittää määrärahan korottamista 300 miljoonaan euroon. Kokoomus tukee hallitusta tavoitteessa tukea yrityksiä selviämään koronaviruksen aiheuttamista liiketoiminnan laajoista ja vakavista vaurioista. On hyvä, että Business Finland on jo ehtinyt tekemään ensimmäiset avustuspäätökset hädässä oleville yrityksille.” Teidän eriävässä mielipiteessä ei ole sanaakaan niistä Business Finlandin kriteereistä, joihin te olette toistuvasti viitanneet tässä jatkossa. Olkaa kirjaimellisesti niiden esitysten takana, joita te täällä teette, älkääkä selittäkö myöhemmin, että hallitus syyllistyi johonkin toiseen, mihin te itsekin olette syyllistyneet.

14.21 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! On tietysti rehellistä todeta se, mitä kokoomus on esittänyt ja edustaja Kiljunen nyt lainasi yhden pätkän, [Kimmo Kiljunen: Olennaisen pätkän!] jätti kuitenkin kertomatta sen isomman kokonaisuuden. Suora lainaus kokoomuksen vastalauseesta: ”Kokoomus esittää Business Finlandille 200 miljoonan euron lisärahoitusta jaettavaksi ravintoloille ja kahviloille uutena, erillisenä, suorana tukirahana. Rahoituksen perusteena tulee olla säädettyjen rajoitusten vaikutusten kompensointi yrityksille. Jos ravintoloiden ja kahviloiden rajoitukset jatkuvat vielä toukokuun jälkeen, on määrärahaa lisättävä. Kokoomuksen esittämässä ravintolatukimallissa Business Finland toimisi vain tuen jakajana. Tukiprosessi on eriytettävä normaalista kehityshankerahoituksesta. Ravintoloiden ja kahviloiden tuen on oltava epidemiarajoitteista johtuvaa tukirahaa yrityksille. Kehittämistoimien edellyttäminen yrityksiltä tilanteessa, jossa ne painivat kassakriisin ja konkurssin partaalla, ei ole tarkoituksenmukaista.” Ja lainaus jatkuu: ”Samalla tavalla tulee kokoomuksen mielestä Business Finlandin toimia myös muiden ko-

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

ronaan liittyvien yritystukien kanssa. Tukien tulee ohjautua ennen muuta niille yrityksille, joiden liikevaihto ja kassavirta ovat tyrehtyneet koronaviruksen vaikutuksesta. Eduskunta on ollut siinä käsityksessä, että kehittämisrahaa on pyritty nimenomaan jakamaan koronan aiheuttamiin kuluihin ja kehittämisvaateet ovat olleet hyvin väljät. Elinkeinoministeri Mika Lintilä totesi 2.4.2020 kyselytunnilla eduskunnassa, että hän oli antanut sekä Business Finlandille että ely-keskuksille ohjeistuksen kriteerien 'laveaan tulkintaan'. Koska ohjeistus ei näytä olevan riittävää, on hallituksen viipymättä päivitettävä lainsäädäntö mahdollistamaan aidot, suorat koronatuettujen rajoituksista kärsiville yrityksille.”

Näin kokoomus on esittänyt, [Antti Lindtman: Mikä oli se päivämäärä?] ja kokoomuksen mallissa nimenomaan Business Finland olisi ollut vain näiden tukien jakokanava ja operoija, ja ne olisi jaettu erillisillä kriteereillä, jotka hallituksenkin olisi pitänyt tieteenkin siinä vaiheessa voimaan saattaa. [Antti Lindtman: Eli korjausliike kokoomuksesta!]

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt tämä työttömyysturvalain innoittaman keskustelun rönkyily saisi vähitellen riittää, mutta edustajat Kiljunen, Yrttiaho ja Koskinen pyysivät äskeisen innoittamina puheenvuorot.

14.23 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! En todellakaan pitkitä tätä keskustelua. Edustaja Heinonen on taitava puhuja, ja hän lähestyy totuutta kierrellen ja kaarrellen, ja sieltähän saattaa totuuden siemenkin löytyä, kun sitä oikein hakee. [Timo Heinonen: Suora lainaus!] Te siteeraatte aivan toista kohtaa. Kokoomus on tehnyt tässä matkan varrella useita eriäviä mielipiteitä. Minä siteerasin sitä eriävää mielipidettä, joka oli se lähtökohta silloin, kun te ehdotitte Business Finlandille reilua tukea, kaksinkertaista tukea siihen nähden, mitä hallitus on tehnyt, ilman että mainitsitte sanaakaan näistä kriteereistä, [Timo Heinonen: Höpsistä!] ja siinä mielessä ollaan nyt tarkkoja ja viitataan niihin asiakirjoihin, joihin te itse viittasitte ensimmäisessä puheenvuorossanne.

14.24 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Minulla on ihan tähän lakiesitykseen vielä kommentoitavaa.

Tässä edustaja Lindén kävi läpi tämän lainsäädäntöprosessin, ja valitettavasti tosiaan siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa oli tämä alkuperäinen hallituksen esitys osittain vesitetty. Ilmeisesti todellakin, niin kuin Lindén kuvasi, Kelan suunnasta oli tämä paine tullut, ja ei nyt mennä sen enempää politiikkaan, mutta tiedämme kyllä hyvin, mikä puolue siellä vaikuttaa, ja sen puolueen edustajia ei taida olla tällä hetkellä yhtään salissa — tai yksi.

Mutta tähän asiaan vielä: Tässä tosiaan, niin kuin Lindén totesi, työmarkkinatuen tarveharkinta jää ja myös se osittamismahdollisuus jää. Eli käytännössä tullaan tilanteeseen, jossa kaikkein heikoimmassa asemassa olevat joutuvat vielä tämän tarveharkinnan piirissä olemaan tänä poikkeusaikanakin. Esimerkiksi peruspäivärahan saajiin, joilla työ-säoloehto täyttyy, tarveharkintaa ei sovelleta. Työmarkkinatuen saajiin sovelletaan, ja se jätettiin nyt tässä mietinnössä tähän lakiin. Esimerkiksi tähän tarveharkintaanhan otetaan huomioon työttömyysaika edeltäviäkin tuloja, jotka jaksotetaan sitten vuoden mittaan, plus vanhempien tulot voivat vaikuttaa niin, että työmarkkinatukea voidaan 50 prosenttia leikata, että minusta, jos kustannusvaikutus oli tämä Lindénin mainitsema 8—9 miljoonaa, on tällaisessa tilanteessa aika hävytöntäkin, että kaikkein heikoimmassa asemassa oleville ei sitä 8—9 miljoonaa enempää suoda.

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

Kaiken kaikkiaan, nythän meidän tulisi voimakkaasti kysyntää elvyttää nimenomaan näitten olemassa olevien etuuksien, muun muassa työttömyysturvan eri etuuslajien, kautta, ja valitettavasti nyt sitten ilmeisesti Kelan paineissa tämä lakiesitys meni huonoon suuntaan.

14.26 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Kun tässä on irtiottoja tullut vähän asiasta sivuun muualle päin, niin täytyy korostaa sitä yhteistä näkemystä, joka on ollut näistä työttömyysturvajärjestelyistä, niiden rahoittamisesta, menettelyjen keventämisestä, ei pelkästään täällä eduskunnassa vaan myöskin työmarkkinaosapuolten välillä. Se on yksi tärkeä osa tätä koronaviruksen pelastusta, että nämä välittömät työllisyysvaikutukset ovat jääneet pienemmiksi kuin pelättiin, ainakin tähän saakka, ja on syytä jatkossakin pitää huolta siitä, että lomautusaikoja saadaan minimoitua, niiden pituutta ja suoria irtisanomisia, suoria työttömyysvaikutuksia, vähennettyä.

Myöskin yritystukien osalta tämä eduskunnan päätöksenteko oli yksimielistä. Näitä kokoomuksen kirjauksia täällä on mainittu, mutta paljon vaikuttavampaa on se, että koko valtiovarainvaliokunta yksimielisesti, ja myöskin eduskunta siihen yhtyen, edellytti ponnellaan, että valtioneuvosto valmistelee pikaisesti muutokset näihin yritystukikriteereihin, jotta niissä painottuvat sitten vahvemmin taloudelliset vaikutukset, se, miten mahdollisuudet jatkaa yritystoimintaa ja työllisyyden edistäminen varmistetaan. Tämä on nyt koko eduskunnan tahto, ja Business Finlandin ja osin myös elyjen jakamaan yritystukeen on tulossa asetusmuutoksia ja korjauksia.

Ja toinen puoli sitten on tämä ravintoloiden tuki: Siihen on sekä perustuslakivaliokunnan että talousvaliokunnan lausumat. Taas yksimielisesti toisen lisäbudjetin yhteydessä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä, johon eduskunta yhtyi, todetaan: ”Valiokunta viittaa eduskunnan hyväksyntään lausumiin” — siis sekä talousvaliokunnan että perustuslakivaliokunnan — ”joissa edellytetään vahinkojen korvaamiseen liittyvän selvityksen tekemistä. Valiokunta kiirehtii toimenpiteitä ravintolayrittäjien toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi.” Tätä koskevat esitykset ovat todennäköisesti jo tällä viikolla tulossa eduskuntaan.

14.28 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Kuten tuossa edellä valiokuntamme puheenjohtaja, edustaja Koskinen, olisin myös itse valtiovarainvaliokunnan jäsenenä halunnut alleviivata sitä, että pidän erittäin merkittävänä, että hallitus on ripeästi pystynyt tuomaan näitä toimia ja että koko eduskunta myös yksimielisesti on tiettyjä epäkohtia huomaatessaan vaatinut niiden korjaamista. Edustaja Koskinen toi esiin esimerkiksi tämän lausuman, jolla varsin tiukasti koko eduskunta toisen lisätalousarvion käsittelyn yhteydessä velvoitti pikaisesti toimiin, jotta tätä Business Finlandin kriteeristöä muutettiin. Ja kyllä minäkin nyt vahvistan osaltani sen, että silloin kun ensimmäistä lisätalousarviota käsiteltiin valiokunnassamme, niin kyllä minä katsoin vielä erityisen tarkkaan tämän edustaja Heinosen lisätalousarvioaloitteen, ja ei täällä puhuta siitä kriteeristöstä mitään, vaan täällä puhutaan siitä, että tähän rahaan, mitä Business Finlandille ollaan nyt antamassa, kokoomus haluaa vielä siihen 150 000 lisää, eli siis sehän oli se kokoomuksen [Timo Heinonen: Ei, ei, ei!] vastalauseen sisältö. Eli siis te ette tässä aloitteessanne puhunut siitä. Mutta kuten puhemies totesi, meidän kannattaa nyt mennä tästä eteenpäin ja korostaa niitä asioita, mitä me yhdessä täällä voimme tehdä ja edellyttää, ja siinä suhteessa mielestäni eduskunnan viesti

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

on ollut varsin yhtenäinen, toisin kuin voisi päätellä näistä aiemmista muutamista puheen-vuoroista täällä.

Kaiken kaikkiaan, puhemies, pidän hyvin tärkeänä niiden ihmisten kannalta, jotka lomautetuksi joutuvat, että todellakin järjestelyt voisivat pysyä tässä, ettemme joutuisi irtisanomiseen. Kaikenlainen nopeus, toimeentulon turvaaminen on hyvin tärkeää, eikä sekään huono asia ollut, että hallitus toi tämän esityksen, että myös yrittäjät voivat saada työttömyysturvaa. Nämä kaikki ovat olleet varsin tärkeitä ihmisten toimeentulon osalta.

14.30 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Ettei jää väärää kuvaa, niin pitää tietysti katsoa kaikki se keskustelukin, mitä eduskunnassa on käyty, ja kyllä me kokoomuksesta olemme alusta asti tuoneet esille sen, että yritykset tarvitsevat suoraa, nopeaa tukea. Olemme eduskunnan kyselytunnilla nostaneet esille esimerkiksi sen, että mihin parturi-kampaa- ja uudelleenkohdentaa liiketoimintaansa [Pia Viitanen: Puhukaa nyt siitä Business Finlandista!] tai mistä he etsivät uusia alihankintaketjuja, mitä näissä kriteereissä oli, ja silloin hallituksen riveistä vastattiin ja todettiin, että näitä kriteereitä tulkitaan ”laveasti”. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, vaikka eduskunnan täysistunnossa näin hallituksen rivistä meille vakuutettiin, ja tietysti siinä uskossa meillä oli kaikki oikeus olla. Ja kun näin ei ole ollut, kokoomus on vahvistanut viestiä ja tuonut selkeästi esille sen, että meidän mallissamme Business Finland on ainoastaan se operoija.

Edustaja Laakso, tämä liittyy hyvin olennaisesti tähän, sillä mitä paremmin me pystymme tukemaan yrityksiä yli tämän koronakriisin, sitä vähempi tarvitaan tätä lainsäädäntöä, mitä nyt ollaan tekemässä työttömiksi joutuvien, lomautetuksi joutuneiden auttamiseksi. Me olemme erityisen huolissamme siitä, että nämä yritykset eivät ajautuisi talousahdinkoon, saatikka konkurssiin, ja lomautetut eivät joutuisi ainakaan työttömiksi ja päästäisiin nopeasti kiinni takaisin kasvuun ja työn syrjään, ja sen takia me pidämme kokoomuksessa ensiarvoisen tärkeänä, että me huolehdimme siitä, että suomalaiset yritykset selviävät tästä ja sitä kautta suomalaiset työpaikat.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 61/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön COVID-19-epidemiasta johtuvien poikkeusolojen vuoksi tehtäviksi väliaikaisiksi muutoksiksi

Hallituksen esitys HE 62/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

Keskustelu

14.33 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronavirusepidemian aiheuttaman poikkeustilan ja kansalaisten liikkumista koskevien rajoitusten vuoksi tarvitaan liikennealan lainsäädäntöön väliaikaisia muutoksia. Tavoitteena on suojata ikäihmisiä ja riskiryhmiin kuuluvia henkilöitä, helpottaa kansalaisten ja yritysten toimintaa poikkeusoloissa sekä turvata kuljetusten toimiminen. Aloite nyt esitettäviin väliaikaisiin poikkeuksiin lainsäädännössä on tullut kansalaisilta sekä toimialan yrityksiltä, järjestöiltä ja viranomaisilta. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, ja ne on tarkoitettu väliaikaisiksi.

Arvoisa puhemies! Esitys sisältää lähinnä määräaikoihin ja toimitettaviin asiakirjoihin liittyviä muutoksia kuuteen tie- ja rautatieliikennettä sekä merenkulkua koskevaan lakiin.

Ajokorttilain muutoksessa ehdotetaan, että yli 70-vuotiaiden ajokortin uusimista ja liikenneopettajan lupaa koskeva lääkärintodistus voidaan toimittaa poliisille viimeistään lokakuun lopulla. Tämä koskee myös kuorma-auton- ja linja-autonkuljettajan ajo-oikeuden ja taksinkuljettajan ajoluvan uusimista koskevan lääkärintodistuksen toimittamista.

Tieliikenteen ja rautatieliikenteen ammattipätevyysien osalta niiden voimassaolo jatkuisi lokakuun 2020 loppuun saakka. Rautatieliikenteen kuljettajan lääkärintodistuksen esittämistä siirretään myöhemmäksi, ellei rautatielääkäri ole edellyttänyt tavanomaista useammin tehtävää lääkärintarkastusta. Merenkulun ammattipätevyyttä, kuten pätevyyskirjojen, lisäpätevyyskirjojen ja luotsilupakirjojen voimassaoloa, jatketaan kuudella kuukaudella uudistamispäivästä. Pätevyyksiä koskevat asiakirjat voi toimittaa Liikenne- ja viestintävirastolle, ja pätevyteen liittyvän näyttökokeen voi suorittaa viimeistään huhtikuun loppuun 2021 mennessä.

Alusrekisterilain muutos mahdollista jäljennöksen toimittamisen aluksen saantotodistuksesta alkuperäisen asiakirjan sijaan. Määräaika poikkeukselle päättyy lokakuun lopussa. Merenkulun alusten turvatarkastuksen osalta Liikenne- ja viestintävirasto voi valtuuttaa hyväksymänsä luokituslaitoksen toimittamaan aluksen turvatarkastukset sekä antamaan siitä todistuksen. Nämä tarkastukset kohdistuvat ulkomailla oleviin suomalaisiin aluksiin. Väliaikainen valtuutus on voimassa enintään joulukuun 20 loppuun saakka.

Lakimuutoksella mahdollistetaan väliaikaisesti myös joukkoliikenteessä tie- ja rautatieliikenteen aikataulu- ja reittimuutoksista ilmoittaminen viiden päivän kuluessa nykyisen 60 päivän sijaan. Tämä helpottaa joukkoliikenteen suunnittelua ja mahdollistaa liikennöinnin supistamisen mutta myös laajentamisen koronavirusepidemian hellittäessä.

Arvoisa puhemies! Ehdotetut lakimuutokset vähentävät ikäihmisten ja riskiryhmiin kuuluvien tarvetta liikkua ja asioida toisten ihmisten kanssa koronavirusepidemian aikana. Terveystarkastuksista aiheutuva terveydenhuollon kuormittuminen vähenee. Muutokset helpottaisivat yritystoiminnan keskeytyksetöntä jatkamista ja keventäisivät yritysten hallinnollista taakkaa poikkeusolojen aikana usealla toimialalla, kuten meriliikenteen rahtikuljetuksissa, maanteiden tavarakuljetuksissa ja ajo-opetuksessa puhumattakaan taksiliikenteestä ja linja-autoliikenteestä.

Lakimuutokset turvaavat yhteiskunnan kannalta välttämättömien meri-, tie- ja rautatiekuljetusten jatkuvuutta ja Suomen huoltovarmuutta. Kuten tiedetään, suurin osa Suomen sisäisestä tavaraliikenteestä hoidetaan maanteitse mutta ulkomaankaupassa merkittävien kuljetusmuoto on merenkulku.

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

Ehdotetuilla lakimuutoksilla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia liikenneturvallisuuteen johtuen muun muassa esitettyjen poikkeusten lyhyestä kestoista. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom seuraa poikkeusten toteutumista ja vaikutuksia myös liikenneturvallisuuden osalta. Traficom laatii selvitysraportin puoli vuotta poikkeusolojen päättymisen jälkeen.

Arvoisa puhemies! Euroopan komissio on suhtautunut myönteisesti näiden määräaikojen jatkamiseen, ja muutkin EU-jäsenmaat ovat toteuttaneet joustoja. Sen lisäksi EU-komissio on julkaissut viime viikolla niin sanotun relief-paketin, jossa esitetään vielä lisää joustoja. Asiaa koskeva E-kirje on ministeriössä vielä valmisteilla mutta on tulossa eduskuntaan varsin pian.

Lähtökohtana on kuitenkin, sen jälkeen kun Oikeuskanslerinvirasto, Suomen johtavin juridinen asiantuntija, ja THL, Suomen johtava terveyden asiantuntija, katsoivat, että katsastusten lykkäämiseen ei ole aihetta, kun virustilanne on hallinnassa, että emme ole pitäneet sitä tarkoituksenmukaisena myöskään EU-tasolla. Suomalaiset katsastusasemat ovat luoneet palvelut, joilla riskiryhmään itsensä kokevat voivat antaa ajoneuvon katsastettavaksi käymättä itse asemalla.

Ihan ilmaisena ideana myöskin ehdotan, että tätä palvelua voisi tarjota jopa ilman lisämaksua. Ala on hienolla tavalla vastannut ihmisten pelkoihin entistä paremmalla palvelulla.

14.38 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin ministeri sanoi, tämän esityksen, voisiko sanoa, pihvi on todellakin se, että tällä pyritään suojaamaan erityisesti riskiryhmiin kuuluvia henkilöitä ja helpottamaan heidän arkeaan, ja esitys sisältää lähinnä määräaikoihin ja toimitettaviin asiakirjoihin liittyviä muutoksia tie- ja rautatieliikennettä sekä merenkulkua koskeviin säännöksiin.

Ministeri nostikin esille tämän katsastusproblematiikan, ja siihen ovat monilla paikkakunnilla vastanneet myöskin vapaaehtoistyötä tekevät järjestöt ja yksittäiset ihmiset, jotka ovat halunneet auttaa riskiryhmiin kuuluvia lähimmäisiään, ja todellakin autojen katsastukset on saatu sillä tavalla toimitettua. Katsastusasemilla varmasti näitä välimatkoja pystytään hyvinkin noudattamaan, jos näin halutaan.

COVID-19-tartuntatauti-epidemian aiheuttaman poikkeustilan ja liikkumista koskevien rajoitusten vuoksi tarvitaan liikennealan lainsäädäntöön näitä väliaikaisia muutoksia, joilla helpotetaan kansalaisten ja yritysten toimintaa ja turvataan myöskin sitten kuljetusten toimiminen. Siinä mielessä nämä ovat kannatettavia ja tärkeitä viedä eteenpäin lainsäädännössä.

14.39 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Haluan antaa kiitosta liikenneministeri Timo Harakalle hyvistä esityksistä ja toimista. Tämä on nimenomaan toimenpide, jolla riskiryhmään kuuluvien iäkkäämpien autoilijoiden kontakteja pyritään nyt välttämään näiden lääkärintodistusten määräaikaisilla, väliaikaisilla muutoksilla.

Tässä keskustelussa ministeri nosti esille myös tämän katsastuskysymyksen, joka Suomessa jo hetki sitten oli aiemmin esillä ja nyt myös EU:ssa on noussut esille. Niin kuin edustaja Essayah toi esille, meillä on löytynyt aika hyviä ratkaisuja kansallisesti tähän tilanteeseen, ja nyt kun tartuntatilanne näyttää tämännäköiseltä, ministerin ratkaisut ovat olleet aivan perusteltuja tässäkin tulokulmassa.

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

Edustaja Essayah puhui vapaaehtoisista, jotka ovat hoitaneet katsastuksia, mutta itse asiassa tämä on luonut myös hyvää uutta palvelua meidän yrityksillemme. Aika monet huoltamot ovat lisänneet palveluitaan niin, että auto haetaan kotoa, tehdään vielä määräaikaistarkastus, käydään katsastuksessa ja palautetaan kotiin, ja jos tälle huollolle ei ole ollut tarvetta, niin meillä myös lukuisat katsastuskonttorit ovat tarjonneet tällaisen hakupalvelun, että auto haetaan asiakkaan kodin pihasta ja palautetaan sinne katsastettuna — erinomaista, hyvää palvelua niin ikäihmisille kuin muillekin riskiryhmiin kuuluville ja yleensäkin niille, jotka näitä palveluita joustavasti tarvitsevat.

Minun mielestäni tässä on hyviä esityksiä, joilla pystytään eteenpäin menemään, ja pitää muistaa tietysti se, että myös katsastusasemat osittain vastaavat meillä liikenteen rekistereiden ylläpidosta ja niiden ajan tasalla olemisestakin, ja siinäkin mielessä on ihan perusteltua, että kun tilanne ei tämän pahemmaksi mennyt, pystytään etenemään tällaisilla kevennetyillä, järkevillä ratkaisuilla, joita tässä meidän eteemme on tuotu.

14.42 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri! Korona vaikuttaa liikenteeseen ja samalla myös kuljetuksiin. Tavarat eivät liiku ja ihmiset eivät liiku, ellei ole kuljettajia, näin se vain on. On järkevää, että näitä kuljettajien ammattipätevyysjuttuja, papereita ja muita, nyt ei hirveällä kiireellä tarvitse koronan aikana toimitella, ja taitaahan olla niinkin, että näitä kursejakaan ei nyt korona-aikana ole ollut eikä niitä ei ole voinut suorittaa, eli on järkevää, että aikatauluun tulee jonkinlaista järkevyyttä.

Olisi kiva nähdä joskus myös semmoinen asia, että iso osa kaikista niistä kuluista, veroista ynnä muista, mitä peritään liikenteestä ja autoilijoilta ja semmoisilta, korvamerkittäisiin tiestön ja väylien hoitoon. Toivoisin näkeväni joskus vielä enemmän siihen panostusta.

14.42 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksen tarkoituksena on helpottaa kansalaisten ja yritysten toimintaa sekä turvata kuljetusten toimivuus koronavirusepidemian aiheuttamissa poikkeusoloissa. Tässäkin esityksessä tärkeimpänä ohjenuorana on riskiryhmiin kuuluvien henkilöiden suojeleminen. Vähentämällä ihmisten tarvetta liikkua estämme tehokkaasti viruksen leviämistä.

Ajokorttilakiin esitetään väliaikaista muutosta niin, että ajokorttia uusittaessa lääkärin todistus voitaisiin toimittaa vasta myöhemmin. Lääkärin tapaaminen voitaisiin näin siirtää turvallisempaan ajankohtaan. Samalla perusteella esitetään ammattipätevyyskatsastusten voimassaololle kuuden kuukauden jatkoaikaa. Joukkoliikenteen aikataulu- ja reittimuutoksista on pitänyt ilmoittaa 60 päivää etukäteen. Koronavirusepidemia on vähentänyt joukkoliikenteen käyttöä huomattavasti. Hallituksen esityksessä 60 päivän ilmoitusaikaa lyhennettäisiin merkittävästi. Tämä helpottaisi joukkoliikenteen sopeuttamista vallitseviin olosuhteisiin.

Arvoisa puhemies! Nyt väliaikaisesti muutettavaksi ehdotettu lainsäädäntö on tehty toisia oloja silmällä pitäen.

Puhemies! Pahoittelen, etten ollut paikalla ministerin puheenvuoron aikana. Kiitos siitä, että ministeri on täällä paikalla. Todennäköisesti jo toittekin esille liikenneturvallisuusnäkökulman. Kysyn kuitenkin ministeriltä: kuinka on arvioitu esitettyjen muutosten kokonaisvaikutuksia liikenneturvallisuuteen liittyen?

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

14.45 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitän ministeriä asian esittelystä ja siitä, että esitys on minusta aika tasapainoinen ja siinä on hyvin otettu huomioon myös ne eri näkökulmat, mitä tässä salissa on tämän keskustelun aikana tuotu esille. Pidän hyvänä, että esityksen tavoitteena on ennen kaikkea suojata riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä — tämä näkyy muun muassa ajokorttilain väliaikaisten muutosten kautta — ja samoin turvata poikkeusolojen aikana sekä maiden rajojen yli että Suomen sisällä tavarakuljetukset, mitkä koskevat sekä meriliikennettä että maatiiliikennettä ja siihen liittyvää lupalainsäädäntöä.

Herra puhemies! Täällä on noussut esille myös tämä katsastustoiminnan tilanne, ja kielitämättä hieman kiinnitin huomiota siinä kohtaa, kun tämä hallituksen esitysluonnos julkaistiin, että miten se oli sinne kirjattu sisälle. Ymmärrän toisaalta sen lähtökohdan, mikä siinä varmasti oli ministeriön valmistelijoiden tavoitteena, kun pohdittiin tätä, onko järkevää tuoda katsastustoimintaan tämän kevään ja kesän osalta tiettyjä poikkeuksia, mutta kuten myös täällä esityksessä on nyt hyvin tuotu esille, niin käytännössä kuitenkin katsastuskonttorit ja katsastusalan toimijat ovat pystyneet hyvin laajasti jo huolehtimaan asiakkaiden turvallisuudesta ja näistä turvaväleistä — ottaen vielä huomioon sen, että tässä luonnoksessa tämä määräaika lähti sieltä maaliskuun puolestavälistä ja olisi jatkunut sinne kesäkuulle, niin käytännössä, kun nyt jo elämme toukokuun alkupuolta, kuitenkin se jousto-vara olisi jäänyt tosiasiaa aika pieneksi, ja siksi minusta täällä esityksessä on myös hyvin kuvattu ne perusteet, että minkä takia sitten, ministeri, olette päätenyt toisenlaiseen ratkaisuun, ja itse asiassa pidän tätä ratkaisua erittäin hyvänä ja perusteltuna tältä osin.

Tätä esitystä on tältä osin hyvä kannattaa, ja pidän myös erittäin hyvänä sitä ratkaisua, mikä katsastustoiminnan osalta on tässä kohtaa tehty. Olisi ollut aika erikoista, että samaan aikaan kun muuta yhteiskuntaa nyt voimakkaasti kuitenkin avataan, siirrytään tässä kriisinhoidossa seuraavaan vaiheeseen, oltaisiin tuotu merkittäviäkin uusia rajoituksia taas tänne liikennetoimialan sisälle, kuitenkin tilanteessa, jossa sairastuneiden määrä on merkittävästi laskenut ja nämä alueelliset erotkin ovat jo varsin suuret siltä osin.

14.47 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on kannatettava — kiitos hallitukselle siitä — ja erityisesti ehdotus, jossa ajokorttilakiin esitetään muutosta, on varmasti tässä tilanteessa erittäin paikallaan kansalaisten, varsinkin ikäihmisten kannalta. Eli tämä muutoshan mahdollistaa ajokortin uudistamiseen tarvittavan lääkärinlausunnon toimittamisen jälkikäteen, kuitenkin viimeistään viiden kuukauden kuluessa ajokortin uudistamispäivämäärästä, jos ajokortti pitää uudistaa 31.10.2020 mennessä.

Koronavirusepidemia on johtanut siihen, että terveydenhuolto on kuormittunut ja kiireettömiä asiointiaikoja on vaikea saada. Yksityiseltä puolelta niitä varmasti saisi, mutta siellä se on yleensä huomattavasti kalliimpaa eikä näitä palveluja ole kaikkialla Suomessa saatavilla. Täällä hallituksen esityksessä todetaan, että tällä viiden kuukauden liukumalla varmistettaisiin se, että terveydenhuolto ei sitten epidemian jälkeen kuormittuisi, mutta kannan kuitenkin huolta tästä kuormituksesta, koska pidän kyllä aika itsestäänselvänä, että kyllä se kuormitus tulee olemaan aikamoinen, kun tästä epidemiasta pääsemme, ei pelkääntään nyt tästä syystä, vaan muun muassa sen takia, että elektiiviset eli kiireettömät leikkaukset ovat siirtyneet epidemian jälkeiseen aikaan, samoin monet pitkäaikaissairauksien lääkäriaajat. Tässä on esitetty huolia, että esimerkiksi syöpätutkimuksiinkaan ihmiset eivät ole hakeutuneet, ja on mahdollista, että me näemme jatkossa lisääntyvää sairastuvuutta ja todellakin sitä terveydenhuollon kuormitusta. Joka tapauksessa tämä esitys on tässä vaiheessa tarpeen, ettei kansalaisille tule turhaa painetta lähteä juuri tämän syyn takia nyt ter-

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

veydenhuoltoon, mutta todellakin terveydenhuollon puolella joudutaan tätä kuormitusta myöhemmin kyllä käsittelemään ja löytämään keinoja, miten siitä sitten jatkossa selviydytään.

14.50 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Lämmin kiitos ministerille asian esittelystä ja siitä, että hallitus on tuonut tämän hallituksen esityksen tänne saliin. Itse toivon, että tämä saa ripeän käsittelyn, ja uskon, että se myöskin saa valiokunnassa ripeän käsittelyn ja saadaan mietintö aikaiseksi ja laki voimaan. Kiitos myöskin koko tälle salille siitä, että tämä on saanut yhteistä ymmärrystä ja yhteisen näkemyksen ilmeisesti kaikissa eduskuntaryhmissä. Se on hyvä merkki siitä, että asia on valmisteltu hyvin ja on tärkeä asia. Tällä muutoksellahan helpotetaan kansalaisten ja yritysten toimintaa ja turvataan kuljetusten toimivuus näissä vaikeissa poikkeusoloissa. Tavoitteena on suojata erityisesti ikäihmisiä ja riskiryhmiin kuuluvia henkilöitä.

Muutaman asian haluan nostaa tästä esille:

Etenkin taksiala ja linja-autoala ovat erittäin suurissa vaikeuksissa tällä hetkellä johtuen siitä, että käyttöasteet ovat laskeneet erittäin alhaisiksi, ja siksi on tärkeää, että tässä hallituksen esityksessä kiinnitetään myöskin tähän huomiota. Itse toivon, että myöskin jatkossa tässä ehkä sitten seuraavia tukipaketteja tai muita kun tuodaan, voidaan katsoa myöskin, miten bussiliikennettä, linja-autoliikennettä, voidaan tukea.

Sitten tämä, että lääkärintodistukset voidaan toimittaa jälkikäteen: On erittäin hyvä asia kaiken kaikkiaan, että me suojelemme yli 75-vuotiaita niin, että he eivät joudu kosketuksiin turhan usein eri tahojen kanssa.

Se, että täällä kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyysien voimassaolo jatkuisi 31.10.2020 asti ilman vaaditun jatkokoulutuksen suorittamista, on omasta mielestäni hyvä asia, ja kaiken kaikkiaan itse toivon, että myöskin kun palaamme korona-ajan jälkeiseen elämään, meillä kiinnitetään huomiota näihin erilaisten lupakorttien ja pätevyysvaatimusten aikarajoihin, että voisiko niitä ehkä tarkistella höllemmiksi. Itse toivon niin.

Sitten tämä asia, että ajoneuvojen määräaikaikatsastusten lykkäämisestä luovuttiin: on erittäin hyvä, että meillä katsastusala itsekin on kiinnittänyt tähän huomiota ja on reagoinut ja tekee uudistustoimenpiteitä.

Arvoisa herra puhemies, ihan lopuksi: Tämä ei liity oikeastaan tähän hallituksen esitykseen, mutta kun liikenneministeri on paikalla, haluan tuoda sen huolen, joka on tuolla itä- ja kaakkoisrajalla etenkin tullimiesten taholta tullut esille. Kun ulkolaista rekkaliikennettä tulee esimerkiksi Venäjän puolelta, niin miten niitä tarkistetaan, minkälaiset ovat suojavarustukset ja niin poispäin? Tähän ohjeistukseen itse toivon, että kiinnitetään myöskin jatkossa huomiota.

14.53 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on koronavirus-epidemiaan liittyvien rajoitustoimien hienosäätöä — tärkeitä toimia, pienimuotoisia mutta tärkeitä omalla tavallaan. Haluaisin, arvoisa puhemies, kiinnittää yhteen seikkaan tässä huomiota, ja se on riskiryhmien eristyksissä olon edelleenkin helpottaminen tai se, että ei luoda tilanteita, joissa he kohtaisivat tarpeettomasti muita ihmisiä. Tässä on ennen kaikkea nyt kyse tästä yli 70-vuotiaiden ajokorttien uusimiseen tehtävästä pienestä hienosäädöstä.

On tärkeä huomioida yli 70-vuotiaiden tilanne, mutta kun on todennäköistä, että koronavirus nyt tulee olemaan pysyvämminkin täällä meidän keskuudessamme, niin jossakin vaiheessa me olemme siinä tilanteessa, että me joudumme vielä nyanssoimaan tarkemmin

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

näitä yli 70-vuotiaille esitettyjä toivomuksia karanteenin kaltaisista oloista. Tämänhetkinen tilannehan tässä, jos kuolleisuustilastoja katsotaan koronaviruksen osalta, on se, että mediaani-ikä kuolleilla on 84 vuotta ja 70 prosenttia kaikista kuolleista on yli 80-vuotiaita, eli se keskeinen piikki, kriittinen kohta näyttäisi pikemminkin olevan 80 vuotta kuin 70 vuotta. 70—79-vuotiaita kuolleista on noin viitisentoista prosenttia ja loput ovat sitten alle 70-vuotiaita. Kyllä, 70-vuotiaat ovat myöskin riskiryhmää, itsestäänselvästi, se näkyy näistäkin tilastoista. Mutta ehkä sittenkin joudumme jossain vaiheessa vähän miettimään sitä, miten tämä normaali elämä saadaan aikaiseksi, koska onhan se nyt kohtuutonta, että kun yksinäisyys on ollut meidän ikäihmistemme kansantauti jo aikaisemmassa vaiheessa, niin nyt tämä koronavirusiikin aivan ymmärrettävästi on johtanut siihen, että tätä eristyksissä oloa entistä enemmän vain edistetään, edesautetaan — tavallaan vielä suosituksenomaisesti. Meidän täytyy yrittää miettiä niitä konsteja, millä tästä myöskin seuraavassa vaiheessa päästään irti, ja olen aivan varma, että hallitus sitä miettiikin.

14.56 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Vaikka edustaja Reijonen ei ole paikalla, on pakko kommentoida hänen puheenvuoroansa perusväylänpidon rahoituksesta. Tämä hallitushan juuri sinne lisää noin 400 miljoonaa vuodessa, ja sehän näkyi tänä vuonna esimerkiksi asfaltoinneissa niin, että lähes 4 000 kilometriä pintoja on uusittu. Että kannattaa hallitusohjelma lukea siellä oikeallakin reunalla.

Minusta hyvä valmistelu ministeriltä ja ministeriöltä — kaikki nämä ajokorttilain sekä poikkeuslupien muutokset tuodaan nyt sitten kerralla tänne. Tässähän on hiukan poikettu normaalista säädösten kuulemisesta, mutta olennaista tässä on, että kumminkin kaikki keskeiset tahot on kuultu ja minusta hyvin huomioitu myös sitten näissä lainsäädäntömuutoksissa ja asetuksissa — järkeviä muutoksia niin terveydenhuollon näkökulmasta, lisäkuorimituksen näkökulmasta kuin sitten myös erityisryhmien, työntekijöiden ja ikäihmisten osalta ja heidän suojaamisensa osalta tässä koronatilanteessa. Tärkeintä tässä on tietysti se, että tällä turvataan se, että Suomessa edelleen kumipyörät pyörivät, raiteilla kulkee tavaraa ja myös vesiliikenteessä tavara kulkee, ja myös sitten se, että tällä ei vaaranneta nytten sitten elinkeinojen harjoittamista erityisesti taksiliikenteen ja muitten puolelta. Hyviä uudistuksia tähän tilanteeseen, ja hyvä valmistelu.

No sitten tähän katsastusasiaan. Siitä on paljon tullut yrityksiltä kiitoksia. He ovat oikeasti tähän palvelukonseptiin nyt sitten kiinnittäneet tässä koronatilanteessa huomiota. Edustaja Marttinen minusta hyvin kuvasi sitä, minkälaista palvelutarjontaa, repertuaaria siellä tällä hetkellä tehdään, ja myös sitten turvallisuus- ja kaikki puhtauselementit on otettu käyttöön. Tämähän olisi tarkoittanut monen katsastuskonttorin osalta kyllä todennäköisesti nurin menoa, jos luukut olisi pistetty kiinni. Ja tietysti nyt nämä sivuraiteet, mitä nyt on tässä tulossa, vähän arveluttavat, mutta minusta hyvä reagointi ministeriltä. Ja tässä nyt ei sen liikenneturvallisuudenkaan osalta olla kyllä mitään ihmeellisiä harppauksia nyt sitten tekemässä — kun joku on kysellyt — eli on kumminkin lyhytaikaisista ja väliaikaisista toimenpiteistä kysymys.

14.58 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Hallitus on viime viikkojen aikana tuonut tähän saliin yli sata esitystä ja asetusta vallitsevaan koronavirusiikin vastaamiseksi, ja on kiitoksen arvoinen paikka, että liikenneministeri tuo saliin nyt myös liikennealan lainsäädäntöä väliaikaisesti muuttavan esityksen, jolla ennen kaikkea turvataan tie- ja raideliik-

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

kenteen sekä merenkulun jatkuvuutta poikkeusoloista huolimatta ja jolla on se yksi yhteinen tekijä, eli suojellaan ihmisiä ja riskiryhmiä kontakteilta.

En lähde toistamaan kaikkea tässä hyvässä keskustelussa jo esille tuotua, jota tämä esitys sisällään pitää. Totean niin, että on hyvä, että tässä on paalutettu yhteen useita eri esityksiä, pidennetty määräaikoja ajokorttien umpeutumiseen liittyen, jotta nyt tällä hetkellä tuota kuormitusta tuolla terveydenhuollon puolella voidaan vähentää, ja että nämä tulevat todellakin tässä pakettina eikä kaikki yksittäin esityksinä. Näin myöskin on sujuvampaa tämän eduskuntakäsittelyn kannalta.

Täällä todella on käyty hyvää keskustelua, jota olen tarkkaavaisena kuunnellut, ja uskon tämän keskustelun pohjalta, että meillä liikenne- ja viestintävaliokunnassa on hyvät mahdollisuudet käsitellä tämä esitys hyvässä yhteistyössä sekä myöskin nopeassa aikataulussa niin, että saadaan nämä muutokset mahdollisimman pian voimaan. Olemme jo hieman ennakoineet: kun tämä esitys annettiin, pyysimme jo tästä itse asiassa 20 kirjallista lausuntoa, joita pääsemme sitten huomenna valiokunnan kanssa työstämään, ja tämä lähetekeskustelu tässä myös toimii hyvänä evästyksenä.

Liikenneturvallisuus on itselleni hyvin tärkeä asia, ja on hyvä todeta, että tässä esityksen perusteluissa on tuotu esille se, että tällä määräaikaaisella muutoksella poikkeusolojen aikana ei nähdä vaikutuksia liikenneturvallisuuteen, koska tämä on todellakin niin lyhytkestoinen. Muutokset siirtävät myöskin Liikenne- ja viestintävirastolle aiheutuvaa työkuormaa sitten näiden poikkeusolojen jälkeiseen aikaan. Niinhän se on, että nyt tekemättä jätetty odottaa meitä kaikkia tuolla jossain tulevassa. Mutta kiitos ministerille, me teemme valiokunnassa parhaamme tämän asian eteen.

15.01 Sheikki Laakso ps: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan täytyy ministerille sanoa, että hyvin on homma niin sanotusti pakettiin tehty meille sinne valiokuntaan, eli me todennäköisesti aika helposti saamme suhteellisen nopeastikin tehtyä. Salissa on tietysti puheenjohtaja, varapuheenjohtajakin, paikalla, niin samoin puhein: en usko, että tämän kanssa tarvitsee kauheasti painiskella.

Ainoa huoli, minkä tuon: Yksityisten Katsastustoimipaikkojen Liitto on huolestunut hieman EU-artiklan sanamuodosta, ja nyt haluan tuoda julki sen, että jos ministeri ottaisi sen verran palloa haltuun ja katsoisi, ettei vain missään nimessä käy sellainen lapsus, että me joudumme nämä katsastusasemat laittamaan kiinni. Täytyy sanoa, että itse en ole rehellisesti sanottuna siihen artiklaan tutustunut niin tarkkaan, että voisin sanoa, pitääkö paikkansa, mutta tällaisen huolen olen kuitenkin kentiltä kuullut, kun ala on tietysti omien juttujen takia aika tuttu.

On hienoa, että noissa korttijutuissa ja näissä tulee joustoa näihin hommiin, ammattipätevyyskorttienkaan saamisessa ei ole niin kauhea kiirus. Tosin olen sitä mieltä, että ammattipätevyyskortit voisi lopettaa kokonaisuudessaan, koska niiden tarkoitushan on ollut parantaa vaikka liikenneturvallisuutta ja alan osaamista, mutta todellisuudessa se tekee juuri päinvastoin — siitä voin kertoa joskus. Mutta vähintään sen verran ainakin, mitä valiokunnan varapuheenjohtaja Torniainen otti puheeksi, että olisi pitempiä aikoja. Henkilökohtaisesti omakin kortti tämän nykyisen työn takia on mennyt vanhaksi, ja nyt ei ole mitään asiaa sitten muuhun kuin harrastehommiin tuonne isojen autojen rattiin. — Kiitoksia.

15.03 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! Poliisina ollessani käsitelin juurikin näitä ajokorttiasioita ja lupapäätöksiä, lääkärintodistuksia ynnä muita. Pidän todella hyvänä

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

ajatuksena tämän siirtoa, mutta pyytäisin arvoista ministeriä huomioimaan sen, että tulee ehdottomasti muistuttaa siellä siirtoajan loppuvaiheessa sitten tästä lääkärintodistuksen hankinnasta, että ei käy jollekin seniorille sillä tavalla, että aika menee umpeen ja hän ei enää muistakaan, että olisi pitänyt käydä lääkärissä. Että otetaan tämä huomioon.

Tässä ammattipätevyyshommassa siirto on varmasti myöskin paikallaan, kunhan näitä kyseisiä kurssipäiviä saadaan sitten riittävästi siinä vaiheessa, kun alkaa olla vanhenemassa se ammattipätevyyskortti.

Tämä katsastuksen siirto: Itsekin kävin oman autoni omalla paikkakunnallani katsastamassa ja keskustelin näiden katsastusmiesten kanssa, eivät pitäneet sitä tarpeellisena. Itse tein siinä tällaisia selkeitä huomioita: oli huomioitu käsidesi, etäisyydet, asiakkaat odottivat kohtuullisella ilmalla katsastusaseman ulkopuolella sen oman auton katsastamista ja katsastuksen jälkeen katsastusmies desinfiointiaineella pyyhki myöskin auton ohjauspyörän ja vaihdevivun, elikkä kyllä tämä varsin hyvin oli huomioitu. En pidä tarpeellisena tällaista katsastusajan siirtoa tässä tilanteessa. — Kiitos.

15.05 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajille hyvistä ja ystävällisistä evästyksistä.

Edustaja Reijonen tosiaan poistui. Olisin myöskin maininnut sen, että tällä hallituskaudella pannaan pitkälti toista miljardia euroa teiden päällystysten lisäämiseen, perusväylänpitoon. Ja se tarkoittaa todella tänä kesänä sitä, että 2,5-kertainen on se määrä, joka jo budjetissa on todettu, että tulee lisää päällystystöitä viime kesään verraten. Mutta ei siinä vielä kaikki. Valmistelemme lisätalousarviota, jossa päällystystöihin varataan vielä lisää näitä määrärahoja juuri sen tähden, että ne asfalttiautot ovat jo liikkeellä, ne saadaan käyttöön välittömästi, siellähän ne jo ovat teillä. Ja kun normaalisti normaalioloissa ne tietyt ehkä vähän tuppaaavat harmittamaan, niin ehkä me nyt näemme ne tietyt merkinä siitä, että elämä jatkuu, talous vielä kasvaa jonakin päivänä ja tulevaisuus tulee.

Tämän COVID-19-viruksen osaltahan on sanottava, että tilannehan muuttuu ja on muuttunut koko ajan. Vielä viikkoja sitten oli tilanne, jossa useat ikäihmiset olivat huolissaan tästä katsastusasiasta. Ja totta kai haluamme palvella kansalaisia ja selvitimme sen, että olisiko tässä mahdollisuus joustoihin. Silloin — tuntuu kuin puhuisimme aivan eri ajasta, kun puhun vain muutaman viikon takaisista ajoista — myöskin vakavasti monet olivat yhteydessä ja esittivät, että renkaanvaihtoa pitäisi ehdottomasti lykätä. Mutta nyt olemme onneksi tilanteessa, että on aika yksimielinen näkemys siitä, että tilanne on hallinnassa ja tällaisiin toimiin ei ole tarvetta.

Mutta tämä ehkä vastauksena edustaja Räsäselle, että tavoitteenamme nyt on tietenkin sen tiedon varassa, missä nyt olemme, jakaa tasaisemmin tätä kuormitusta. Nyt itse asiassa juuri tällä hetkellä näyttää siltä, että julkiselle puolelle saa aika hyvin aikoja, jos ei ole välttämätöntä lykätä erilaisia tarpeita.

Edustaja Kivisaari kysyi liikenneturvallisuudesta, johon valiokunnan puheenjohtaja Kymäläinen jo vastasikin: ei merkittäviä vaikutuksia. Mutta jos lykkäisimme niitä katsastuksia, niin silloinhan meillä olisi teillä useita kuukausia, ellei pidempäänkin, huonokuntoisia ajoneuvoja, ja silloin tilanne olisi aivan toinen. Tietenkin se myöskin osaltaan hidastaisi autokannan uudistumista, joka on myöskin tavoitteenamme. Nyt näistä EU:n suunnitellun direktiivin monista huolista mainitsen vain nämä.

Varapuheenjohtaja Torniainen kiinnitti aivan oikein huomiota taksialan ja linja-auton ahdinkoon. Tämä koskettaa minua joka päivä. Tietenkin haettavissa on yleisiä yritys-

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

tukia, mikä on joitakin satoja takseja jo auttanut. Ja onneksi koulukyydit nyt sentään käynnistyvät. Mutta meidän on pystyttävä pitämään julkisen liikenteen toimintaedellytyksistä huolta, ja meidän kaikkien ehkä velvollisuuskkin on pyrkiä kaikin keinoin palauttamaan myöskin ihmisten luottamus siihen, että julkisella liikenteellä kulkeminen on turvallista. Se on tässä myöskin meidän yhteinen tehtävämme.

Mitä liittyy sitten taas tähän rajaturvallisuuteen, niin sosiaali- ja terveysministeriö sekä Rajavartiosto ovat ohjeistaneet huolellisesti sekä kaikissa satamissa että kaikilla maarajoilla näitä ammattikuljettajia. On tietenkin kaikkien yhteinen etu, sekä työnantajien että työntekijöiden, että kuljettajat pysyvät terveinä ja että pyörät pyörivät ja tavarat kulkevat. Tässä AKT ja SKAL, työnantaja- ja työntekijäliitot, ovat tehneet hyvää yhteistyötä, ja voin ilokseni todeta, että terveystilanne tämän yhteiskuntamme avainhenkilöstön osalta on aika hyvä.

Näillä saatesanoilla voinen jättää tämän hallituksen esityksen valiokunnan hyviin käsiin.

15.09 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille, että olitte täällä tämän keskustelun ajan, ja kiitos erittäin hyvistä ja selventävistä vastauksista.

Haluan vain sen verran kommentoida, että todellakin julkiselle puolelle niitä aikoja saa, mutta se johtuu aika pitkälti siitä, että ihmiset eivät uskalla nyt hakeutua terveyskeskukseen. Varsinkin monet iäkkäät ihmiset, yli 70-vuotiaat, ottavat tämän karanteenisuosituksen hyvin vakavasti ja pelkäävät lähteä liikkeelle terveyskeskuksiin. Sen takia on nähtävissä ja on pelättävissä, että se terveydenhuollon kuormitus siinä vaiheessa, kun liikkeelle lähdetään, on todella suuri, ja siihen samaan sumaan tulevat sitten myös nämä ajokorttilausuntojen uudistukset. Mutta sinänsä olisi hyvä tätä sanomaa viedä, että nyt kuitenkin kannattaa käydä se ajokortti uusimassa jo tässä vaiheessa eikä käyttää sitä 5 kuukauden lykkäysaikaa — ainakin kannattaa kysyä sieltä terveyskeskuksesta tätä mahdollisuutta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten tieliikenteenohjauksen ja -hallinnan telematiikkatehtävien ja henkilöstön siirrosta Intelligent Traffic Management Finland Oy:lle

Hallituksen esitys HE 34/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskustelu

15.11 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tässähän on kysymys siitä, että Kaakkois-Suomen ely-keskuksen vastuualueeseen kuuluvat toiminnot ollaan nyt siirtämässä tähän Intelligent Traffic Management Finland Oy:hyn, joka on sitten valtion kokonaan omista-

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

man erityistehtäväkonsernin osa. Elikkä tämä konsernin emo on tämä Traffic Management Finland.

Oikeastaan voisi sanoa, että tässä yhteydessä ymmärrän kyllä tämän järjestelyn, mutta ministeri... [Ministeri siirtyi ministeriaitioon] — palaa onneksi sinne aitioon. Tästä olisin kyllä halunnut kysyä, että kun näitä nimiä on aikanaan lähdetty pohtimaan, niin olisiko ollu ihan mahdotonta ajatella, että oltaisiin voitu käyttää ihan suomen kieltä näissä erityistehtäväkonsernin nimissä. Jotenkin tuntuu, että se, että meillä olisi vaikka joku Älykkään liikenteen ohjaus Oy tai joku vastaava, olisi ihan yhtä hyvä tai se, että meillä olisi joku liikenteenohjauskonsernin emoyhtiö, kuulostaisi varmaan yhtä hyvältä. Jotenkin tuntuu, että tämä tällainen englannin kielen tunkeutuminen kaikkiin valtionvirastoihin ja muihin on vähän niin kuin liioiteltua, mutta ehkä ministeri osaa tähän sitten antaa vastauksen, mikä täällä taustalla mahtaa olla syynä.

Sinällänsä niin henkilöstö kuin telematiikkatehtävät ja tieliikenneohjaukseen ja -hallintaan liittyvät tehtävät tosiaan siirtyvät sieltä elystä tähän oy:hyn.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kymäläinen. — Vai käyttääkö ministeri esittelypuheenvuoron vai vastaako sitten kysymyksiin? [Ministeri Timo Harakka: Minä voin odottaa!] — Edustaja Kymäläinen.

15.13 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies ja arvoisa liikenneministeri Harakka! Todella ihan jokainen ei ymmärrä, mistä on kysymys edes, kun puhumme liikennetelematiikasta, eli yksinkertaisuudessaan siinä on kysymys tieto- ja viestintäteknikasta. Tämä on todella aika tekninen esitys, vähän peruja tuolta historiasta, sillä vuodenvaihteessa Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluissa muutettiin osakeyhtiömuodon myötä, vuoden alussa tuhatyhdeksänsataa... — 2019, ei mennä sentään satoja vuosia taaksepäin.

Tässä edustaja Essayah otti tämän nimiasian esille, ja muistan, että tästä on käyty keskustelua, ja vielä jos sallitte, niin sanoisin, että hupaisempaa on varmasti lukea näitä käytikortteja, joissa tämän Intelligent Traffic Management Finlandin johtajien eri tittelit ovat sitten lueteltuina — mutta tämä toisena sivujuonena.

Tässä siis maakuntayhteyden tai maakuntauudistuksen yhteydessä ajateltiin, että nämä tehtävät siirtyisivät sitten eteenpäin, mutta ne jäivät sitten tuonne Kaakkois-Suomen ely-keskukselle, kun maakuntauudistus ei toteutunut, ja sen vuoksi tämä niin sanotusti pieni siirto näiden henkilöiden osalta on tässä tarpeellinen ja kannatettava asia.

Liikenteen ohjauksen ja hallinnan tavoitteena on parantaa liikenteen turvallisuutta ja sujuvuutta sekä vähentää liikenteen päästöjä sekä hyödyntää tieverkkoa tehokkaammin, ja tämä liikenteen ohjaus ja hallinta on riippuvainen luotettavasta, ajantasaisesta tilannekuvasta liikennejärjestelmästä, joka mahdollistetaan tämän tieto- ja viestintäteknikan avulla eli telematiikalla. — Tässä lyhyesti.

15.15 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Tieliikennelaki tulee muistaakseni aika pian voimaan. Kun valiokunta sitä mietintöä aikanaan sorvasi — en kyllä ollut siinä valiokunnassa — niin minulle jäi mieleen sieltä mietinnöstä semmoinen kohta, että kun puhutaan nopeusrajoitusmerkeistä, mitä on vallitseva nopeus ja mitä saa ajaa, niin tämä merkki pitää kiinnittää joko nopeutta mittavaan laitteeseen tai sen välittömään läheisyyteen. — Nyt kun tämä laki tulee voimaan, niin mikä teidän arvionne on, ministeri, tuleeko tätä nou-

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

dattaa? — Ilmeisesti sitä ei voi suoraan siihen nopeusrajoitusmerkkiin kiinnittää mutta sen välittömään läheisyyteen voi, niin että kansalainen oikeasti tietäisi, kun näkisi sen nopeusrajoitusmerkin, että nyt kannattaa nopeutta vähentää, mikä on se oleellinen tekijä liikenneturvallisuuden kannalta.

Tämä on senkin takia tärkeää, että jos paljon ajaa, niin joutuu monta kertaa tilanteeseen, jossa nopeudet vaihtuvat aika paljon, jopa meidän pääväylillä, missä sen pitäisi olla satasta koko ajan, niin että voi vakionopeuden panna päälle. Monet automaattisesti alkavat miettiä, mikähän tämä nopeus mahtaa olla, kun tolppa lähestyy. Tämä ei ole mikään semmoinen hupijuttu, että ai, kun haluttaisiin, ettei tarvitse maksaa valtiolle sakkoja, vaan tämä on semmoinen asia, joka liittyy minun mielestäni reiluun yhteiskuntaan ja hyvään hallintoon, että osoitetaan autoilijoille, mistä on kysymys, ja niitä merkkejä ja kameroita pannaan vain vaarallisiin paikkoihin noin lähtökohtaisesti, jolloin siitä tulee tilanne, että jos joku ajaa selvästi ylinopeutta, niin sitten valitsee itse sen ja oikeasti rikkoo liikenneturvallisuuteen liittyviä sääntöjä.

Osaatko yhtään valaista, ovatko viranomaiset — olipa tämä hallinta kenellä tahansa — varautuneet, koska aika nyt menee ja tämä laki tulee nopeasti voimaan?

15.17 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys sinänsä lienee tekniikkaa, mutta se liittyy kuitenkin isompaan kokonaisuuteen, jonka jäljet menevät tuonne edelliselle eduskuntakaudelle, jolloin tässä talossa hyväksyttiin tämä mittava virastouudistus liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla. Silloin luotiin siis uusi Väylävirasto ja Liikenne- ja viestintävirasto Traficom ja sen lisäksi sitten nämä liikenteenohjauspalvelut siirrettiin LVM:n hallinnonalan erityistehtäväyhtiöön.

Silloin edellisessä tehtävässäni suhtauduin — myönnän suoraan — aika epäillen tähän koko harjoitukseen, mutta oikeastaan haluaisin kuulla ministerin arvion, nyt kun olette tehtävää hoitanut, mikä kokemus teillä on ministeriössä tällä hetkellä tästä uudesta järjestelmästä näiden keskusvirastojen ja näitten liikenteenohjauspalveluitten osalta: toimiiko se tällä hetkellä optimaalisesti, vai onko meillä tarpeen muun muassa valiokunnassa sitten myöhemmin kiinnittää huomiota joihinkin kohtiin esimerkiksi vaikka työnjaon osalta?

Otan yhden esimerkin, joka liittyy siihen, että vaikka Väylävirasto lähtökohtaisesti vastaa meidän keskeisen tie- ja raideinfran suunnittelusta, niin kuitenkin Traficom sitten hyväksyy nämä suunnitelmat. Tuntuu erikoiselta, minkä takia näitä liikennepuolen tehtäviä on itse asiassa pilkottu näihin kumpaankin virastoon. Siinä on varmasti ollut jokin hyvä syy aikoinaan, miksi näin on toimittu, mutta näin yksinkertaisen satakuntalaisen näkökulmasta tämä herättää ehkä enemmän kysymyksiä kuin taas vastauksia.

Ministeri, toivoisin teiltä arviota myös siitä, miten tämä liikenteenohjauspalveluitten yhtiöittäminen on sujunut. Muistan, että silloin aikaisemmin pohdintoja käytiin aika paljon myös siitä, miten käy esimerkiksi kustannusten tämän osalta, koska kuitenkin nämä kustannukset katetaan tuolta perusväylänpidon momentilta. Silloin on tärkeätä huolehtia siitä, että ne kustannukset ovat läpinäkyviä, jotta siitä perusväylänpidon momentista ei tule sellaista vuotavaa momenttia, jolloin taas niitä määrärahoja ohjautuu eri tarkoitukseen kuin sinne, minne lähtökohtaisesti valtaosa sen momentin varoista pitäisi kohdistaa.

15.20 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Täydentäisin edustajien Essayah ja Eestilä puheenvuoroja siltä osin, että ensinnäkin vahvasti tuen sitä ajattelutapaa, että Suomessa me kunnioittaisimme omaa identiteettiämme ja suomen kieltä. On tavallaan kohtuutonta,

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

että otamme yrityselämästä mallia siinä, että yritykset yhä useammin — erityisesti ne yritykset, jotka ovat kansainvälisessä vuorovaikutuksessa, harrastavat vientitoimintaa, kansainvälistä konsultointitoimintaa ja vastaavaa — ottavat englanninkielisiä nimiä itsellensä, jotta ne olisivat kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ymmärrettäviä. Mutta on aivan kohtuutonta, että valtionyritykset, jotka toimivat primäärisesti kotimarkkinoilla, yhtä lailla alkavat anglosaksismien kautta ikään kuin identifioitumaan.

Missä määrin itse asiassa, haluaisin kysyä, tämä Intelligent Traffic Management Finland toimii kansainvälisesti? Kuinka paljon se harrastaa konsultointia tai ulkomaankauppaa? Vai ei kai tässä ole taustalla ajatus — joku saattaisi ilkkurisesti kysyä — että olemme ehkä tieverkostomme jossain vaiheessa myymässä ulos vähän niin kuin à la Caruna tehtiin energiaverkostolle? Tästä ei ole kysymys, tiedän sen, mutta jollain tavalla tuntuu tämäntapainen nimi kummalliselta, oudolta. Posti aikoinaan oli Itella ja päätyi sitten palautumaan Postiksi, jotta me ymmärrämme Suomessa, mistä on kysymys, ja toivoisi, että tämäntapaisten valtionyritykset pyrkisivät olemaan suomalaisilla nimillä. Sisua ja niin edelleen aikaisemmin käytettiin.

Sitten edustaja Eestilän puheenvuoroon liikenteenvalvonnasta: Se ei tässä nyt ole varsinainen kysymys, mutta haluaisin siihen esittää myöskin tuen. Kameravalvonnassa, joka on yhä tiheämmäksi tulossa Suomessa, on myöskin kohtuuttomuuksia ja itse asiassa liikenneturvallisuuden kannalta heikkouksia siltä osin, että liian moni meistä — minä mukaan luetuna — tulee näille kamerapisteille ja näkee ja lyö jarrut päälle, koska ei ole ihan täsmälleen varma, oliko tässä kahdeksankymppiä, kuusikymppiä vai satanen, ja varmuuden vuoksi siinä lyödään sitten äkkijarrutus, ja siellä on seuraavalla autoilijalla sitten pulapaikka takana, tai itse olen joutunut tilanteeseen, että äkkijarrutus tapahtuu edessä ja joutuu sitten reagoimaan hyvin nopeasti. Tämä kameravalvonta erityisesti tällä tavalla, että ne tehdään ansapaikkoihin, että se tulee yhtäkkiä vastaan sieltä vaikeista kulmista, vähän odottamattomiin tilanteisiin, jotta saadaan ehkä maksimoitua niitä tuottoja, ei ole tarkoituksenmukaista. Täytyy toimia kyllä, ja on hyvä, että liikennerajoituksia nyt seurataan, mutta tässä täytyisi olla se arkijärki kädessä.

Puhemies Matti Vanhanen: En voi sanoa, etteikö nimi olisi otsikossa, otsikonmukainen, mutta asiaan se ei kuulu kuitenkaan. [Kimmo Kiljunen: Mutta kommentoin näitä puheenvuoroja täällä!]

15.22 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esityshän liittyy valtion vuoden 2020 kolmanteen lisätalousarvioesitykseen, ja siksi on hyvä, että se on nyt täällä meillä käsittelyssä.

Vaikka se onkin hyvin teknisluontoinen asia, niin käytännössä taustalla on viime vaalikaudella toteutettu LVM:n alaisten virastojen uudistus, ja sitä kautta se tulee meille käsittelyyn. Kyseessä on käytännössä seitsemän henkilötövuoden mukainen henkilöstösiirto sieltä Kaakkois-Suomen ely-keskuksesta tänne ITM Finland Oy:hyn, lyhennettynä — mitä on käyty keskustelua tästä nimikysymyksestä, niin itse olen kyllä näitten kriittisten puheenvuorojen kanssa hyvin samaa mieltä siinä, että kyllä meidän tulisi virastoissakin suosia suomenkielisiä nimiä. Jos kysytään tätä nimeä joltain kansalaiselta, niin tuskin hän tietää, mitä se tarkoittaa, ja monet muutkaan ihmiset eivät sitä tiedä.

Mutta oikeastaan, kun ministeri on paikalla — kiitos siitä, että näitten molempien hallituksen esitysten aikana ministerillä on ollut aikaa kiireisistä ajoista huolimatta täällä olla

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

meidän joukossamme salissa — kysyn tästä problematiikasta, että kun nyt näitä tehtäviä siirretään Kaakkois-Suomen elyiltä tänne ITM Finland Oy:hyn ja Kaakkois-Suomen ely on itse kommentoinut toteamalla, että tehtävien siirto on tarpeellinen tehtävien sujuvan hoidon kannalta, niin kuitenkin meillä jää sitten tiettyjä asiakaspalvelutehtäviä tuonne Pirkanmaan ely-keskukseen: se on ilmeisesti tarkoituksenmukaista, että meillä silti on myöskin Väyläviraston vastuulla ja sitten Pirkanmaan elyn vastuulla tiettyjä asiakaspalvelutehtäviä ja taas ITM Finlandille on täältä Kaakkois-Suomen elyiltä nämä siirretty?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä, ja hänen jälkeensä ministeri.

15.25 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Ihan tämmöinen periaatteellinen puheenvuoro, joka ilmeisesti liittyy tähän kyseessä olevaan asiaan, on se, että kun tehtäviä ja henkilöstöä siirtyy osakeyhtiöön, niin miten tätä osakeyhtiöitä valvotaan, että se ei ala elämään omaa elämäänsä ja keksi omia ideoita ja että se on selvässä ohjauksessa. Oikeastaan varsinainen kysymys liittyy siihen, että kuinka iso hallitus tällä tulee olemaan, ja keitä siellä hallituksessa on, jotka alkavat sitten omien näkemysten mukaan ilmeisesti ohjaamaan tätä osakeyhtiön operatiivista toimintaa.

15.25 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Todellakin tehtiin tämän HE:n esittely nyt vähän nurinkurisessa järjestyksessä, mutta kiitän edustajia hyvästä työstä sen osalta. Todellakin hyvin pienestä, seitsemän henkilötyövuoden siirrosta on kysymys, ja ajatus on juuri se, että se osa liikenteenhallintaa, joka keskittyy juuri näihin teknisiin kysymyksiin, saa sitten tämän osaavan henkilökunnan omaan käyttöönsä, ja kaikki käytännössä ovat lausuntokierroksella tätä siirtoa kannattaneet. Tietenkin on hyvä sanoa tässä yhteydessä, että tässä muutoksessa noudatetaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa ja tämä tehdään yhteistyössä henkilöstön edustajien kanssa.

Todellakin nämä yhtiöitykset on toteutettu edeltäjäni aikana, ja siltä osin, mitä liittyy sitten myöskin näihin nimeämisiin, totean, että nämä eivät kuulu muuten tietenkin pitkään syntilistaani, mutta kyllä tämä hallinnonalamme virastojen uudelleen nimeäminen on muistaakseni oikeusviranomaisen moitteet ansainnut, joten tähän on tietenkin aihetta kiinnittää huomiota. Miksi kyseessä on sitten Intelligent Traffic Management Finland Oy osana Traffic Management Finland -konsernia, niin tässä varmaankin on syytä lähettää terveiset professori Janne Saarikivelle, joka on myös huomauttanut oman työpaikkansa eli Helsingin yliopiston esiintyvän pääsääntöisesti englannin kielellä. Ymmärtääkseni nämä molemmat ilmiöt eli tämä anglosaksismi sekä yliopiston että näiden liikennetehtävien osalta liittyy siihen, että kun Suomi on johtava digitaalinen yhteiskunta maailmassa, niin on ollut toiveita ja varmaankin myös toimenpiteitä sen eteen tältäkin osin, että liikenteenohjaus on myös vientituote. Tiedän, että tällaisia ponnisteluja tässä konsernirakenteessa todellakin on, ja miksei saisi ollakin.

Edustaja Marttiselle totean, että on vielä hiukan aikaista sanoa, miten tämä yhtiöitys on toiminut. Se on niin lyhyen aikaa ollut voimassa. Siihen on asetettu säästötavoitteita, jotka olivat haastavia jo ennen tätä korona-aikaa, mutta kuitenkin näitten yhtiöiden tase ja kassa ovat kestäneet aika hyvin nämä vaikeat korona-ajat, ottaen huomioon vielä esimerkiksi lennonjohtotoiminnan käytännöllisesti katsoen pysähtymisen.

Sen suhteen, minkälaisia ideoita nämä osakeyhtiöiden hallitusten jäsenet saavat, toivon, että monenlaisia ja raikkaita ja radikaalejakin. Ne kuuluvat liikenne- ja viestintäministeri-

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

ön omistajaohjaukseen, ja ne hallituksen jäsenet, joita olen ollut myöskin näihin eri konserniyhtiöihin nimittämässä, tulevat sekä asiantuntijaorganisaatioista että kiitettävässä määrin myöskin yksityisen elinkeinoelämän puolelta, ja on ilahduttavaa, että tällaiset tehtävät ja myöskin se mielenkiintoinen liikenteen digitalisaation ja telematiikan kehitystyö kiinnostaa useita yrityselämässä jo kannuksia hankkineita henkilöitä.

Vielä edustaja Eestilälle se, että tästähän me pääsemme tilanteeseen, jossa tavoittelemme varmaankin sitä, että tämä digitaalinen nopeusrajoitusmerkki on suoraan yhteydessä auton vakionopeudensäätimeen ja voidaan tällä tavalla huolehtia siitä, että tarpeettomia sakkoja ei tarvitse kenenkään maksaa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeiston muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi merityösopimuslain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 42/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskustelu

15.30 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi merityötä koskevan Kansainvälisen työjärjestön ILO:n vuoden 2006 yleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehdyt muutokset sekä lain niiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Vuonna 2018 ILO:n konferenssissa hyväksyttiin kolmikantaisen erityiskomitean valmistelemat muutokset merityöyleissopimuksen ohjeistoon. Muutoksen tarkoituksena on varmistaa merenkulkijoiden työsopimusten voimassaolon ja palkanmaksun jatkuvuus aluksen joutuessa merirosvouksen tai aseellisen ryöstön kohteeksi. Tällaisissa tilanteissa merenkulkijat saattavat olla vangittuina pitkiäkin aikoja.

Merityöyleissopimuksen ohjeiston muutosten hyväksyminen Suomen osalta ja niiden toimeenpano edellyttävät asiasta säätämistä lailla. Ohjeistoon tehtyjen muutosten toimeenpanemiseksi merityösopimuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että alukseen kohdistuneen merirosvouksen tai aseellisen ryöstön seurauksena vangitun työntekijän työsuhde ja siihen liittyvä palkanmaksu jatkuu vankeuden aikana.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi jo voimassa olevaan merityöyleissopimuksen ohjeistoon perustuvia täsmennyksiä merityösopimuslakiin, merityöaikalakiin ja työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annettuun lakiin. Nämä muutokset koskevat muun muassa valitusmenettelyä aluksella sekä eräitä työ- ja lepoaikoja koskevia kysymyksiä. Lisäksi eräisiin merityötä koskeviin lakeihin ehdotetaan teknisiä muutoksia.

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

Merityöyleissopimuksen ohjeiston muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan 26. päivä joulukuuta 2020, ja tarkoituksena on, että muutosten voimaansaattamista koskeva laki ja merityösopimuslain ohjeiston muutoksiin perustuvat muutokset tulisivat voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin muutosten kansainvälinen voimaantulo.

Muiden lakien ehdotetaan tulevan voimaan 1. päivänä heinäkuuta 2020.

15.32 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Joku iltapäivälehti näytti jo ilakoivan tällä lakiesityksellä, että ”merirosvouksessa siepatun palkanmaksu turvattava” tai jotain muuta vastaavaa. On ihan ymmärrettävää, niin kuin ministeri tuossa kävi läpi, että tämä liittyy Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen mukaisiin sopimuksiin, joihin Suomikin on sitoutunut ja jotka se sitä myöten sitten haluaa pistää omassa lainsäädännössään täytäntöön.

Tietenkin on kovinkin toivottavaa ja ehkä aika todennäköistäkin, että Suomessa tätä lainsäädäntöä tuskin tarvitsee juurikaan käyttää, mutta totta kai tähänkin tilanteeseen on varauduttava. Tietenkin tässä jokunen vuosi sitten tuntui, että merirosvousta yllättävästi alkoi olla erityisesti Afrikan rannikon tuntumassa, mutta myöskin sitten viime aikoina on paljon puhuttu tällaisesta valtioitten harjoittamasta — en tiedä, onko se nyt ehkä merirosvousta vai pikemminkin alusten haltuunottoa tai kaappausta. Varmaan tämän tyyppisissä tilanteissa myöskin sitten tällainen lainsäädäntö olisi sovellettavissa.

Sinällänsä on tietenkin tarkoituksenmukaista viedä tätä eteenpäin ja suomalaisen lainsäädäntöön.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien luettelosta ja rekisteristä

Hallituksen esitys HE 88/2019 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 5/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 5/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Valiokunnan puheenjohtaja edustaja Kontula.

Keskustelu

15.34 Anna Kontula vas (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Laki syöpäsairauden vaaraa aiheuttavien aineiden ja menetelmien rekisteristä oli meillä työ- ja tasa-arvovaliokunnassa pitkään käsittelyssä. Esitys on poliittisesti kutakuinkin ongelmaton eikä herätä minkäänlaisia poliittisia intohimoja suuntaan tai toiseen, mutta teknisesti se oli hyvin hankala, koska siihen sovitetaan EU:n tietosuojasetusta, joka sinällään on varsin uutta

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

lainsäädäntöä ja jonka kansallisesta käytöstä meillä ei ole vielä kovin pitkälle vakiintuneita käytäntöjä.

No valiokunta päätyi mietinnössään kolmeen tarkennukseen: Ensinnäkin perustuslaki-valiokunnan suosituksesta avaamme mietinnössä henkilötietojen suojan mekanismia hie-
man hallituksen esitystä tarkemmin. Toiseksi pykälissä virtaviivaistamme julkisuuslakiin säännöstä tietojen luovuttamisesta tutkimustarkoituksiin. Ja kolmanneksi tarkennamme säilytysaikaa koskevaa säännöstä rajaamalla sen selkeästi vain rekisteriin.

15.35 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin valiokunnan puheenjohtaja totesi, tässä ei sinällensä poliittisesti varmastikaan ole suuria erimielisyyksiä, mutta valiokunta on tehnyt hyvää työtä siinä, että se on pystynyt ottamaan huomioon nämä Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimukset, jotka vaikuttavat siihen, miten näitä henkilötietoja käsitellään ja miten niistä asioista voidaan ja on tarpeen säätää sitten kansallisesti.

On tärkeää, että näistä tällaisista työpaikalla käytetyistä aineista, seoksista, työmenetelmistä, jotka aiheuttavat syöpää tai vaurioittavat perimää, sekä myöskin niistä työntekijöistä, jotka altistuvat näille tekijöille, on tiedot koottuna. Työnantajan pitämään luetteloon merkityt tiedot ilmoitetaan edelleen Työterveyslaitoksen pitämään niin sanottuun ASA-rekisteriin, ja laissa sitten säädetään myöskin tietojen luovuttamisesta ASA-rekisteriin sekä tietojen säilyttämisaikoista.

Valiokunta on tehnyt tässä hyvää työtä, ja siinä mielessä asia riidattomana menee eteenpäin.

15.36 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Kiitän valiokunnan puheenjohtajaa tiiviistä ja analyttisestakin esittelystä tässä asiassa. Haluan esittää kolme lyhyttä kommenttia.

Ensimmäinen liittyy siihen, että tässähän on, kuten valiokunnan puheenjohtajakin totesi, hyvin paljon kysymys tietosuojasta. Jos konkretisoin asiaa esimerkillä: Jos henkilö on työskennellyt sellaisissa olosuhteissa, joissa hän tulee merkityksi tällaiseen syöpävaarallisen työn rekisteriin, ja sitten hän vaihtaa myöhemmin työpaikkaa, niin on erittäin merkittävää, että se tieto, tai ikään kuin leima, joka tämmöiseen rekisteriin kuulumisesta hänelle voisi olla tullut siitä, ei kulkisi väärällä tavalla eteenpäin, koska tiedämme, että työnantajat saattavat miettiä, että jos henkilö tulee vaikkapa työkyvyttömäksi ennen aikaisesta ja siitä aiheutuu sitten työnantajalle kustannuksia, niin se saattaa olla työhönottoa haittaava tai estävä tekijä — esitin vain tällaisen yhden esimerkin, mutta minusta nämä on täällä nyt hyvin hallittu sillä tavalla, kuin nämä on tähän kirjoitettu.

En halua laajentaa nyt ikään kuin muihin asioihin tätä asiaa, mutta sen verran kuitenkin, ilman mitään keinotekoista siltaa: esitän näkemyksen siitä, mikä yhteys nyt käsillä olevaan ja paljon keskusteltuun, kaikkiin tämän päivän asioihin liittyvään koronaepidemiaan tälläkin asialla voi olla, ja löydän siitä kaksi näkökulmaa:

Ensimmäinen on se, että ihmisen sairaudet kehittyvät hyvin monimutkaisesti, ja me olemme, lainausmerkeissä sanottuna, ihan käsittämättömän ihmiskokeen osana tällä hetkellä. Liikennetapaturmat vähenevät, työtapaturmat vähenevät, ja voimme olettaa, että myös työelämässä aiemmin esiintynyt altistuminen esimerkiksi syöpävaarallisille aineille vähenee, kun ei olla niissä töissä. Tämä tulee näkymään sitten sillä tavalla, että kun myöhemmin voimme jälkikäteen tarkastella näitä aikoja, joita nyt elämme, niin vaikka elämme tämmöisen epidemian aikaan, niin meillä tietyt sairaudet vähenevät.

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

Mutta sitten on se toinen puoli, johon täällä viitattiin itse asiassa edustaja Räsänen puheenvuorossa, kun käsiteltiin tätä ajoneuvokysymystä. Eli nythän Suomessa vuosittain tulee noin 35 000 uutta syöpätapausta, ja ei tarvitse olla kuin kahden tai kolmen kuukauden jakso, jolloin ihmiset eivät hakeudu kiireettömään hoitoon tai eivät voi hakeutua kiireettömään hoitoon yhtä nopeasti kuin aikaisemmin, jolloin kysymys on siitä, että sinä aikana uusia syöpiä kuitenkin tulisi sitten useita tuhansia, ja vaikka vain murto-osaan niistä kohdistuisi diagnostiikan myöhästymisen, niin voimme nähdä myöhemmin syöpätapausten vaikeutumista ja kasvua näiltä osin. Eli tätä asiaa on täällä jo aikaisemmin käsitelty, ja sillä tavalla se liittyy nytkin käsiteltävään asiaan.

15.39 Anders Norrback r: Arvoisa puhemies! Niin kuin muutkin täällä pidän hyvin tärkeänä, että ihmisten yksityisyydestä ja henkilötietojen suojasta pidetään huolta. Vaikka rekisteriin merkitty tieto ei suoranaisesti kerro ihmisten terveydestä, voi rekisteröitävistä henkilötiedoista ilmetä sellaisia tietoja ja odotuksia työntekijän terveydentilasta, jotka saattavat altistaa työntekijän tietojen väärinkäyttöön liittyville riskeille. Mielestäni valio-kunta on hyvin ottanut tämän huomioon mietinnössään, ja se on hyvin tasapainossa.

Ärade talman! Uppgifter från ASA-registret ska kunna användas för forskningsändamål för att till exempel undersöka växelverkan mellan arbete och hälsa samt för forskning och utveckling som gäller arbetarskydd. Och det här är viktigt, att vi har data när vi ska utveckla våra arbetsmiljöer och så vidare. Men eftersom det kan vara nödvändigt att lämna ut uppgifter ur ASA-registret i större utsträckning än vad som föreskrivs i propositionen är det bra att den särskilda bestämmelsen om Arbetshälsoinstitutets rätt att lämna ut uppgifter ur ASA-registret för forskningsändamål stryks. — Tack.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 88/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle Yhdistyneiden kansakuntien teknologiainnovaatioiden laboratorion asemasta Yhdistyneiden kansakuntien kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 16/2020 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 1/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 1/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

15.41 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tässäkin on kyseessä Suomen ja YK:n välillä kirjeenvaihdolla tehdyn sopimuksen voimaansaattamisesta teknologiainnovaatioiden la-

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

boratorion, UNTILin, asemasta sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Tämän keskeisenä tavoitteena on soveltaa YK:n hankepalveluiden toimiston Suomen-toimistosta tehtyä sopimusta UNTIL-toimistoon Suomessa sekä toimiston ja sen henkilöstön erioikeuksiin ja vapauksiin.

Arvoisa puhemies! Tämä on jälleen näitä kansainvälisiä sopimuksia, joitten voimaansaattaminen Suomessa ja suomalaisen lainsäädäntöön on tärkeää. Tässä yhteydessä ehkä noin yleisesti nostaisin esille tämän koronavirsiinkin yhteydessä käytyä keskustelua YK-järjestöjen riippumattomuudesta. Erityisesti WHO:n suhteen on nostettu tiettyjä epäilyksiä siitä, että sen johtoa oltaisiin mahdollisesti painostettu osaksi suurvaltapolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Näen todella tärkeänä, että tällaisena aikana YK-järjestöjen tällainen täydellinen riippumattomuus ja poliittinen neutraliteetti pystytään säilyttämään. Siinä mielessä se on koko YK-järjestelmän uskottavuuden kannalta ehdottoman tärkeää. Tietysti tällaisessa kriisissä kun ollaan, niin kriisin läpi mennään ja tehdään niitä kriisitoimenpiteitä, mutta varmasti jälkikäteen on syytä arvioida, onko Kiinalla esimerkiksi ollut tiettyjä painostustoimenpiteitä WHO:ta kohtaan ja esimerkiksi kriisistä tiedottamiseen ja pandemiasta tiedottamiseen eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Tähän esitykseen palatakseni, niin sinällensä taas jälleen lainsäädännössä eteenpäin vietävää asiaa. — Kiitos.

15.43 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä ulkoasiainvaliokunnan mietintö tähän hallituksen esitykseen koskien UNTILin rahoitusta ja sen pysyvyyttä Suomessa on yksimielinen, eli siinä suhteessa tämä on täysin riidaton. Valiokuntahan painottaa omassa kannanotossaan juuri sitä, että tässä on hyvin keskeistä se, että Suomi avautuu suhteessa kansainväliseen yhteisöön, ja näiden pienten YK-instituuttien kautta, joita tänne on nyt asetteittain tullut, tänne Suomeen alkaa muodostua jo tämmöistä YK-laitosten, kansainvälisten laitosten, perhettä. Aikoinaan 80-luvulla ensimmäisenä laitoksena oli tietysti YK:n yliopiston alainen kehitystutkimuslaitos Wider, ja myöhemmässä vaiheessa me olemme saaneet hankepalvelutoimisto UNOPSin tänne, ja sitten nyt tämän UNTILin eli teknologiainnovaatiolaboratorion.

Tässä mietinnössä, jonka ulkoasiainvaliokunta on tässä tehnyt, myöskin alleviivataan sitä, että tämän tematiikka ja painopistealueet vastaavat Suomen kehitysyhteistyön painotuksia, sen vuoksi, että tämä rahoitetaan Suomen osalta kehitysyhteistyövaroin, eli se on ODA-kelpoista rahoitusta, joka tässä on taustalla. Siinä on hyvin merkittävää se, että ne painopisteet korostavat eivät ainoastaan teknologisia innovaatioita teknisessä mielessä vaan myöskin sosiaalisia innovaatioita, jolloin me näemme tämän kokeilu- ja innovaatio-toiminnan laajemmasta kehityspoliittisesta perspektiivistä. Painopisteet ovat kestävässä kehityksessä, ilmastonmuutoksessa, koulutuksessa sekä rauhan ja turvallisuuden kysymyksissä. Nämä ovat oikeita huomioita, oikeita painopistealueita, ja ne ovat Suomen kehityspoliittikan mukaisia painopisteitä, ja siinä suhteessa me myöskin edellytämme sitä, että jos täällä YK-laitokset toimivat, niin ne liikkuvat näissä kulmissa.

Nämä kaikki kolme laitosta, UNOPS, Wider ja UNTIL, täydentävät toisiansa. Kun tässä tapauksessa tämä UNTIL sijoittuu vielä tuonne Espoon suuntaan, niin sinne tulee semmoisia tietyntyyppisiä synergiaetuja siitä yhteisyydestä, että nämä ovat kaikki teknologisen innovaatiopuolen toimintoja, älyllisten toimintojen puolella, vaikka nyt sitten kehitystutkimuksen osalta, ja tässäkin suhteessa nämä laitokset toinen toisiaan tukien muodostavat jo pienen ryppään. Tässä suhteessa ei ole vielä kuitenkaan syytä juhliä Suomea kansainvälis-

Pöytäkirja PTK 66/2020 vp

ten instituutioiden keskuksena, vaan kyllähän tietysti Geneve ja Wien säilyvät edelleenkin eurooppalaisina keskeisinä YK-laitosten sijoituspaikkoina. Siellä on vielä Roomaa, Pariisia, Kööpenhaminaa ja niin edelleen, jotka ovat keskeisiä ja joilla on paljon vahvempi YK:n läsnäolo, mutta näin Suomikin omalla tavallaan tulee tähän YK:n tukemiseen mukaan.

Edustaja Essayah viittasi tähän laajempaan YK-järjestelmän kriisiin siltä osin, että jotkut kansainväliset toimijat ovat irrottautumassa YK-perheen piiristä. Hän viittasi siihen, että on syytä käydä lävitse mahdollisesti Kiinan toimet suhteessa WHO:hon, onko siellä sidonnaisuuksia, jotka ovat WHO:n riippumattomuutta heikentäneet. Kyllä sitäkin on syytä tutkia, mutta myöskin toisinpäin on valitettavaa, että ennen kaikkea johtava rahoittajataho on reagoinut myöskin erittäin ei-rakentavasti suhteessa näihin YK-järjestelmän toimintoihin vetäytymällä WHO:n rahoituksesta, ja tämä kriisi tietysti täytyy nähdä kokonaisuutena. Syytä on keskustella laitosten riippumattomuudesta ja roolista, mutta tämäläpaiset äkilliset eleet ovat huonoja. Suomi tässä suhteessa toimii pitkäjänteisesti ja hienosti, myöskin WHO:n suuntaan on lisännyt rahoitustaan, ja nyt tässä UNTILin kohdalla me saamme tänne uuden, pysyvän YK:n instituutin, jota on tervehdittävä ilolla.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 16/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 6.5.2020 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 15.47.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola